

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce

PODHÁJSKA

2014 – 2020



Schválené obecným zastupiteľstvom dňa 31.3.2016 uznesením č. IX/3/2016.

Nitra 2015

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE PODHÁJSKA 2014 – 2020

Autorky:

©Doc. RNDr. Alena DUBCOVÁ, CSc., 2015
©RNDr. Hilda KRAMÁREKOVÁ, PhD., 2015
©RNDr. Daša OREMUSOVÁ, PhD., 2015

foto: Oremusová, 2015, Obecný úrad Podhájska, 2015
obálka: Žoncová, 2015

OBSAH

0	ÚVOD	4
1	ANALYTICKÁ ČASŤ	5
1.1	Situačná analýza obce	5
1.1.1	Vymedzenie územia	5
1.1.2	Prírodné pomery	5
1.1.3	Z histórie	6
1.1.4	Demografické pomery	7
1.1.4.1	Vývoj počtu obyvateľstva	8
1.1.4.2	Dynamika obyvateľstva	9
1.1.4.3	Štruktúry obyvateľstva	15
1.1.5	Ekonomická základňa	19
1.1.5.1	Štruktúra využitia pôdneho fondu	19
1.1.5.2	Trh práce	20
1.1.5.3	Majetok a rozpočet obce	25
1.1.6	Infraštruktúra	27
1.1.6.1	Sociálna infraštruktúra	27
1.1.6.2	Domový a bytový fond	28
1.1.6.3	Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra ..	29
1.1.6.4	Dopravná infraštruktúra	30
1.1.7	Cestovný ruch	30
1.1.8	Kultúrny a komunitný život	31
1.1.9	Environmentálne pomery	31
1.2	Výsledky ankety obyvateľov a podnikateľov	33
1.3	Ex-post hodnotenie PHSR obce Podhájska 2007 – 2013	40
1.4	SWOT analýza obce	41
1.5	Problémová analýza	43
2	STRATEGICKÁ ČASŤ	45
2.1	Vízia obce	45
2.2	Prioritné oblasti, globálne a špecifické ciele rozvoja obce	45
3	PROGRAMOVÁ ČASŤ	48
3.1	Akčný plán opatrení a projektov obce na roky 2014 – 2020	48
3.2	Súbor ukazovateľov, výsledkov a dosahov	49
3.3	Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Podhájska na roky 2014 – 2020	51
4	REALIZAČNÁ ČASŤ	52
5	FINANČNÁ ČASŤ	53
6	ZÁVER	55
7	LITERATÚRA	56

0 ÚVOD

Zmenou spoločensko-ekonomického systému a najmä presunom viacerých kompetencií z pôsobnosti okresných úradov na obce sa na miestne samosprávne orgány presúvajú i rozhodnutia, akým smerom sa ich vývoj a rozvoj bude uberať.

Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. ako jeden zo základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja územia definuje program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce (ďalej PHSR). PHSR je strednodobý programový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority v programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Tento programový dokument je v súlade s existujúcimi dokumentmi vyššej hierarchickej úrovne:

- Zákon č. 309/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,
- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020,
- Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja (2014),
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) v znení KURS 2011,
- Program rozvoja vidieka SR na programové obdobie 2014 – 2020,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008 – 2015,
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2006 – 2013,
- Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja (1998, 1995),
- Záväzná časť územného plánu VÚC Nitrianskeho kraja (2012).

PHSR obce Podhájska nadväzuje aj na ďalšie dokumenty vypracované v predchádzajúcom programovom období:

- PHSR združenia obcí Termál na roky 2007 – 2013 (Dubcová, Kramáreková, Oremusová, 2007),
- PHSR obce Podhájska (Dubcová, Kramáreková, Oremusová, 2007),
- Územný plán obce Podhájska - zmeny a doplnky (Maťaťa a kol., 2005),
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Podhájska 2010 – 2013 (2009),
- Stratégia integrovaného rozvoja mikroregiónu Termál (Heidema a kol., 2007).

Ďalšie relevantné informačné zdroje, ktoré boli použité v procese tvorby tohto dokumentu, sú uvedené v jeho záverečnej kapitole.

PHSR obce Podhájska treba chápať ako koncepčný dokument identifikujúci nielen hlavné problémy rozvoja obce ale i opatrenia, ktoré by mali k riešeniu týchto problémov prispieť, je podkladom pre naplnenie potrieb obyvateľov obce prostredníctvom rozvojových zámerov.

Vypracovanie a aktualizácia tohto programového dokumentu znamená, že obec sa môže zapojiť do procesu využitia nielen verejných prostriedkov ale aj prostriedkov EÚ (Zamkovský, red., 2004).

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

1.1 SITUAČNÁ ANALÝZA

1.1.1 VYMEDZENIE ÚZEMIA

Obec Podhájska leží v severovýchodnej časti okresu Nové Zámky, rozkladajúc sa na Podunajskej pahorkatine, z ktorej na územie zasahuje Hronská pahorkatina prostredníctvom Vojnickej pahorkatiny na severe územia a Bešianskej pahorkatiny v prevažnej časti územia. Územie obce tvoria dva katastre - Belek a Svätuša.

Obec je zároveň súčasťou Združenia obcí Termál (ZO Termál, Mikroregión Termál), ktorý vznikol 4. októbra 1999 ako záujmové združenie obcí v okolí Termálneho kúpaliska Podhájska združujúc obce Podhájska, Bardoňovo, Čechy, Dedinka, Dolný Ohaj, Hul, Kolta, Maňa, Pozba, Radava, Trávnica, Vlkaš a Veľké Lovce.

Tvar obce je pretiahnutý v smere sever – juh.

Územie obce susedí na juhu s obcou Veľké Lovce a na západe s obcou Radava. Na severe hraničí s obcou Trávnica a na východe s obcou Pozba.

Obec je priestorovo naviazaná na západo-východnú os, ktorú tvorí cesta II/580 Šurany – Kalná nad Hronom, prepájajúca cestu I/75 Šaľa – Nové Zámky a cestu I/51 Nitra – Levice.

Veľkosťou plochy patrí obec Podhájska k menším obciam okresu Nové Zámky a Mikroregiónu Termál. Celkovým počtom obyvateľov je však zaradovaná k stredne veľkým obciam okresu Nové Zámky a Mikroregiónu Termál. Celková **rozloha obce** je 11,12 km². **Počet obyvateľov** k 31. 12. 2014 dosiahol 1 032 osôb pri priemernej hustote 93 obyvateľov na 1 km².



1.1.2 PRÍRODNÉ POMERY

Prírodné podmienky obce sú ovplyvnené **geologickými pomermi** a charakterom **reliéfu**. Územie obce patrí do Podunajskej pahorkatiny, ktorá je celkom Podunajskej nížiny. Samotná Podunajská pahorkatina je v území zastúpená oddielom Hronská pahorkatina, ktorého západná časť zasahujúca do obce zo severu je označovaná ako Vojnická pahorkatina a centrálna časť zaberajúca väčšinu územia je tvorená Bešianskou pahorkatinou. V oblasti Bešianskej pahorkatiny je dominantný reliéf stredne až silne členitej pahorkatiny a Vojnická pahorkatina je typickou nížinnou pahorkatinou. Reprezentatívnymi formami reliéfu sú široké ploché chrbty, oddelenými úvalinovitými dolinami, ktorých nadmorské výšky sa pohybujú v rozpätí 140-265 m. Povrch chrbtov je väčšinou mierne zaoblený a najmä na strmých svahoch sú časté výmole. V úvalinovitých dolinách sú občasné toky, čo je ovplyvnené vo veľkej miere množstvom zrážok počas roka. Územie je budované v podloží tretiohornými ílmi, pieskmi a pieskovecami, na ktorých sú uložené štvrtohorné spraše a sprašové hliny.

Vzhľadom na geologickú stavbu je územie chudobné na **nerastné suroviny**, ktoré sú zastúpené iba ložiskami tehliarskych surovín a ložiskami štrkov a pieskov. Ložiská tehliarskych surovín reprezentujú v území kvartérne spraše a deluviálne hliny, ktoré však nie sú priemyselne využívané. Ložiská štrkov a pieskov majú v obci prevažne neogénny

charakter. Predstavujú menej kvalitné štrkopiesky s vysokým obsahom ílovej frakcie, čím sú vhodné na nenáročné stavebné účely do malty na murovanie, menej do omietok a pri výstavbe ciest, rovnako však v danom území nie sú využívané.

Z klimatického hľadiska leží obec v teplej klimatickej oblasti v mierne suchej podoblasti v teplom mierne suchom okrsku s miernou zimou, s teplotou v januári nad $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Na základe klimaticko-geografického hľadiska je územie zaradené do subtýpu prevažne teplej nížinnej klímy. Na základe hodnotení z meteorologickej stanice Podhájska (poloha $48^{\circ} 60'$ s.g.š., $18^{\circ} 20'$ v.g.d., 140 m n. m.) je priemerná ročná teplota vzduchu $9,9\text{ }^{\circ}\text{C}$, pri najnižšej hodnote v januári ($-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$) a najvyššej v júli ($20,3\text{ }^{\circ}\text{C}$). Priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu nadobúda 75 %, kde maximum 87 % pripadá na december a minimum 66 % na apríl. Od februára do augusta klesá oblačnosť v území s minimom v auguste (3,8) a od septembra oblačnosť opäť stúpa a maximum dosahuje v decembri a januári (6,9). Absolútne trvanie slnečného svitu je najdlhšie v auguste (255,8 hodín) a najkratšie v januári (50,6 hodín). Priemerná rýchlosť vetra dosahuje najvyššie hodnoty v apríli (2,4 m/s), najnižšie v auguste a septembri (1,7 m/s). Ročný chod zrážok charakterizuje maximum v júni, kedy spadne v priemere 58,2 mm zrážok a minimum vo februári s 28,2 mm zrážok s priemernou teplotou v januári $-1,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, s priemernou teplotou v júli $19,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ až $18,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ a priemernými ročnými zrážkami 650 až 700 mm.

Vodstvo obce charakterizujú dva vodné toky pretekajúce i intravilánom. Zo severu priteká na územie Trávnický potok, ktorý sa vlieva do väčšieho vodného toku, ktorým je Liska, pretekajúca územím z východu smerom na západ. Najvyššie vodné stavy a prietoky dosahujú vodné toky v marci až v apríli. Na východ od intravilánu obce sa nachádza vodná plocha Hlinisko s rozlohou 0,7 ha, ktorá je využívaná na rekreačný rybolov. Špecifickou danosťou obce je výskyt minerálnych vôd, ktoré sú v území viazané na triasové dolomity a kremence levickej hraste. Minerálne termálne vody boli skúmané prostredníctvom geotermálnych vrtov, ktoré sú tu hlboké 1470 - 1900 m a dosahujú výdatnosť 28,0-53,0 l/s. Maximálne teploty vody sú až $80\text{ }^{\circ}\text{C}$ a tepelný výkon je 14,42-19,2 MWt. Z chemického hľadiska ide o vody natriovo-chloridového typu s mineralizáciou až 19,6 g/l. Geneticky predstavujú marinogénne vody s rôznym stupňom degradácie morskej salinity.

Z pôdných typov prevládajú na väčšine územia černozeme hnedozemné a čiernicové zo spraší a sprašových hĺn a vo východnej časti územia sú to hnedozeme modálne a erodované ako aj regozeme typické karbonátové zo spraší. Na vodné toky územia sú viazané fluvizeme glejové na karbonátových a nekarbonátových nívnych sedimentoch. **Pôdne druhy** reprezentujú na území najmä hlinité pôdy.

Potenciálnu prirodzenú **vegetáciu** tvoria pozdĺž vodných tokov jaseňovo-brestovo-dubové lesy, na sprašových tabuliach dubovo-hrabové lesy panónske a na sprašových pahorkatinách dubové a dubovo-cerové lesy. Väčšina územia je v súčasnosti výrazne odlesnená a intenzívne poľnohospodársky využívaná, s čím súvisí skutočnosť, že z pôvodných lesov sa zachovali iba fragmenty so zmeneným druhovým zložením s dominantným zastúpením kultúry agáta bieleho. Zo **živočíšstva** prevažujú druhy biotopu lesa, polí a lúk a na vodné toky sú viazaní zástupcovia fauny vôd a ich brehov.

V území sa nachádza **chránené územie európskeho významu**. V južnej časti obce je na hraniciach s obcou Veľké Lovce vymedzené územie NATURA 2000 pod názvom Osminy. Na rozlohe 98,84 ha, v obciach Podhájska a Veľké Lovce, sú predmetom ochrany biotopy xerothermných krovín, karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy, eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku a panónsko-balkánske cerové lesy.

1.1.3 Z HISTÓRIE OBCE

Súčasná obec Podhájska vznikla v r. 1960 zlúčením dvoch obcí - Belek a Svätúša.

Územie Beleku bolo pritom osídlené počas eneolitu (neskorá doba kamenná), z ktorého pochádza sídlisko s kanelovanou keramikou. Z ďalších nálezov je zaujímavé najmä rímsko-barbarské sídlisko.

Územie Svätúša bolo osídlené v skoršom období, čoho dôkazom je kostrový hrob potiskej kultúry z obdobia neolitu (mladšia doba kamenná). Ďalšie nálezy pochádzajú z obdobia eneolitu, čoho dôkazom je sídlisko s kanelovanou keramikou. Zo strednej doby bronzovej bol v území nájdený kostrový hrob a z doby železnej to bolo halštatské sídlisko. Prvýkrát sa obec Belek spomína v r. 1075. V danom období patrila časť obce opátstvu v Hronskom Beňadiku, z ktorej dal desiatok ostrihomský arcibiskup kapitule. Od r. 1245 vlastnili majetok obce okrem opáta aj zemanovia z Beleku a od r. 1395 i zemanovia z Baračky. V r. 1512 sa stala opátska časť súčasťou panstva Levice, ktoré ju v danom roku darovalo Paulinom z Máriacsaládu. Po zrušení rehole prešla táto časť pod správu verejných základnín. Zemiansku časť vlastnili ako poslední Barátiovci.

Obec Svätúša sa prvý raz spomína v r. 1156, keď ostrihomský arcibiskup venoval desiatky z nej kapitule. Ostatná časť územia patrila v tomto období služobníkom hradu Hlohovec. V r. 1299 sa spomína ako Veľká Svätúša. Od r. 1368 patrila obec panstvu Jelenec, kde ju vlastnili Forgáčovci a ku koncu 17. stor. ju získali Malonyayovci.

Počas stredoveku boli územia oboch obcí poznamenávané vojenskými vpádmi, ktoré boli najničivejšie v čase tureckých vojen počas 17. stor. Vplyv tureckej nadvlády bol ukončený v r. 1685 cisárskymi jednotkami pod vedením Karola Lotrinského a počas nasledujúceho 18. stor. boli vyľudnené obce osídľované obyvateľstvom z blízkeho okolia i Moravy. V hospodárstve v danom období prevažovalo v oboch obciach poľnohospodárstvo.

V roku 1534 mala obec Belek 4 porty, v r. 1601 ju tvorilo 11 domov, v r. 1657 pozostávala z 9 opustených usadlostí, v r. 1715 mala 10 daňovníkov a v r. 1828 vykazovala obec 33 domov a 236 obyvateľov. Obec Svätúša mala v r. 1524 štyri porty, v r. 1601 to bolo 23 domov, v r. 1657 v nej po tureckých nájazdoch zostalo 10 opustených usadlostí, v r. 1715 mala 13 daňovníkov a v r. 1828 pozostávala zo 65 domov a 435 obyvateľov.

Od začiatku 19. stor. sa v oboch obciach silnejšie uplatňujú prvky kapitalistickej výroby, ktoré sa začínajú naplno rozvíjať po revolučných rokoch 1848-49, kedy boli urbáriálni poddaní oslobodení od feudálnych povinností. V poľnohospodárskej výrobe pretrvávala pestovanie tradičných plodín (obilniny, zemiaky, kukurica). Obdobie bolo poznamenané zostrujúcim sa maďarizačným útlakom slovenského obyvateľstva, ktorý bol potlačený až po I. svet. vojne rozpadom Rakúsko-Uhorska a vznikom prvej Československej republiky. V období r. 1938-45 boli obce násilne pripojené k Maďarsku. Po tomto období nastáva intenzívna obnova zničeného hospodárstva a poľnohospodárskych podnikov. Ďalším prelomovým obdobím bol pád komunistického režimu v r. 1989, ktorý podmienil prechod z centrálne riadeného hospodárstva na trhové hospodárstvo a vznik súkromného sektoru.

1.1.4 DEMOGRAFICKÉ POMERY

Rozvoj obce ovplyvňuje jeho potenciál či už prírodný, ekonomický alebo ľudský. Nezastupiteľné miesto majú ľudské zdroje, ktoré sú výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja obce. Prejavujú sa vo viacerých demografických špecifikách. Základné demografické ukazovatele obce Podhájska sú zobrazené v tab. 1.

Obec dosahuje pomerne vysokú hustotu obyvateľov na 1 km², ktorá má hodnotu 93 obyvateľov na km², čo je výrazne nad priemerom Združenia obcí Termál (64 obyvateľov na km²) a pomerne blízko k hodnote okresu Nové Zámky (106 obyvateľov na km²), ale i NSK (108 obyvateľov/km²) a Slovenskej republiky (110 obyvateľov/km²). Počtom obyvateľov patrí k stredne veľkým obciam Slovenska.

Tab. 1 - Základné demografické ukazovatele obce Podhájska (r. 2014)

Územie	Plocha v km ²	Počet obyvateľov					Index rastu			Hustota zaľudnenia na km ²
		r. 1991	r. 2001	r. 2011	2014	z toho ženy	2001/ 1991	2011/ 2001	2014/ 1991	
Podhájska	11,12	1255	1196	1 062	1032	532	95,30	88,80	82,23	93
ZO Termál	213,09	15686	14886	13981	13604	6 941	94,90	93,92	86,73	64
okr. NZ	1347	153474	149165	144 417	142317	73395	97,19	96,82	92,73	106
NSK	6343,72	715917	712312	342 461	684922	352133	99,5	48,08	95,67	108
SR	49035,3	5274335	5379455	5397 036	5421349	2779021	101,99	100,33	102,79	110

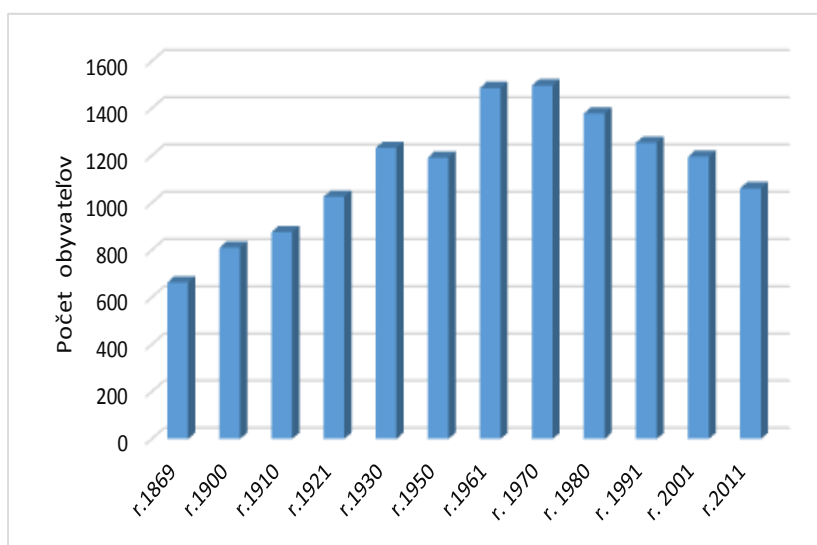
Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 1991, 2001, 2011, ŠÚ SR, 2015

1.1.4.1 Vývoj počtu obyvateľstva

Vo vývoji počtu obyvateľov možno sledovať dve hlavné obdobia (graf 1). Prvé obdobie začína od prvého oficiálneho sčítania obyvateľov podľa obcí v roku 1869 a končí rokom 1970, kedy bol dosiahnutý maximálny počet obyvateľov 1497. Etapa, ako je vidieť na grafe 1, má rastúci trend s miernym výkyvom v rokoch 1930 - 1950, ktorý je odrazom hlavne II. svetovej vojny. Najprudší nárast obyvateľov bol zaznamenaný v rokoch 1951 - 1960, kedy počet obyvateľov vzrástol o 294 osôb. V nasledujúcom desaťročí bol nárast obyvateľov len o 11 osôb. Rast počtu obyvateľov po roku 1970 (tab. 2) bol vystriedaný poklesom do roku 2011. Za toto obdobie sa počet obyvateľov znížil o 435 osôb.

Tab. 2 a graf 1 - Vývoj počtu obyvateľov obce Podhájska podľa sčítaní ľudu (r. 1869 - 2011)

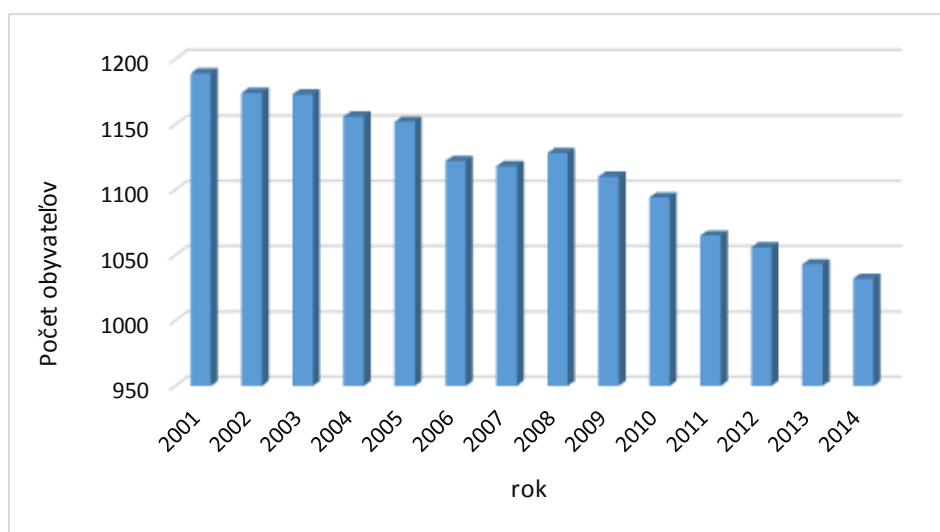
Rok	Počet obyvateľov	
	Podhájska	ZO Termál
1869	663	10 787
1900	810	12 884
1910	876	13 844
1921	1 026	14 501
1930	1 232	17 206
1950	1 192	17 050
1961	1 486	19 716
1970	1 497	19 669
1980	1 379	18 595
1991	1 255	15 686
2001	1 196	14 886
2011	1 062	13 981



Zdroj: Retrospektívny lexikón obcí 1850-1970, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 1980, 1991, 2001, 2011, ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Pokles počtu obyvateľov pokračoval i v ďalšom období. Za obdobie rokov 2001 - 2014 počet obyvateľov poklesol o 157 osôb tzn. o 13,20 %. Tento vývoj dobre vidieť v grafe 2 a tab. 3. Medziročný index rastu dosiahol najnižšiu hodnotu 96,23 % (r. 2002), čím nastal pokles o 15 osôb proti roku 2001. Za sledované obdobie obec zaznamenala len jeden medziročný rast a to v roku 2008, kedy počet obyvateľov vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 10 osôb. Rok 2014 je charakteristický tiež poklesom počtu obyvateľov o 11 osôb.

Graf 2 - Vývoj počtu obyvateľov obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Tab. 3 - Vývoj počtu obyvateľov a medziročného indexu rastu/poklesu obyvateľov v obci Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	Počet obyvateľov													
Podhájska	1189	1174	1173	1156	1152	1122	1118	1128	1110	1094	1065	1056	1043	1032
	Medziročný index rastu/poklesu													
Podhájska	100	96,23	99,91	98,55	99,65	97,40	99,64	100,89	98,40	98,56	97,35	99,15	98,77	98,95
ZO Termál	110	7,90	-180	-13,81	-77	-5,91	211	16,18	237	18,18	-26	-1,99	-103	-7,90
okr. NZ	1183	8,30	1667	-11,69	-484	-3,40	989	6,94	1152	8,08	-163	-1,14	-647	-4,54
NSK	6046	8,82	7642	-11,14	-1596	-2,33	3276	4,78	3420	4,99	-144	-0,21	-1740	-2,54
SR	55033	10,16	51346	-9,48	3687	0,68	5357	0,99	3644	0,67	1713	0,32	5400	1,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

1.1.4.2 Dynamika obyvateľstva

Jednou zo základných charakteristík každej populácie je jej mobilita, či už prirodzená alebo migračná (tab. 4). V roku 2014 sa celkový pohyb prejavil úbytkom obyvateľov, ktorý dosiahol hodnotu -10,64 %.

Tab. 4 - Pohyb obyvateľstva obce Podhájska (r. 2014)

Územie	Natalita		Mortalita		Prirodzený prírastok/úbytok		Imigrácia		Emigrácia		Migračný prírastok/úbytok		Celkový prírastok/úbytok	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Podhájska	4	3,87	10	9,67	-6	-5,80	20	19,34	25	24,18	-5	-4,84	-11	-10,64
ZO Termál	110	8,08	180	13,22	-70	-5,14	201	14,76	246	18,07	-45	-3,30	-115	-8,45
okr. NZ	1183	8,30	1667	11,69	-484	-3,40	989	6,94	1152	8,08	-163	-1,14	-647	-4,54
NSK	6046	8,82	7642	11,14	-1596	-2,33	3276	4,78	3420	4,99	-144	-0,21	-1740	-2,54
SR	55033	10,16	51346	9,48	3687	0,68	5357	0,99	3644	0,67	1713	0,32	5400	1,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Prirodzený pohyb je tvorený dvomi základnými biologickými prirodzenými procesmi – narodením (natalitou) a zomretím (mortalitou). Vývoj **natality** (pôrodnosti) od roku 2001 mal kolísavý trend (tab. 5, graf 3). Za sledované obdobie rokov 2001 - 2014 sa narodilo 120 detí. Najväčší počet detí (15) sa narodil v roku 2005 a v roku 2002, kedy sa narodilo 12 detí, naopak najmenej detí (4) sa narodili v rokoch 2011 a 2014.

Tab. 5 - Vývoj živonarodených detí v obci Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	9	12	10	8	15	8	9	9	5	9	4	10	8	4
	‰	7,34	10,12	8,53	6,91	12,97	6,98	8,04	8,04	4,47	8,18	3,76	9,43	7,63	3,87
ZO Termál	abs.	111	128	118	119	100	114	96	97	110	132	105	108	92	110
	‰	8,08	8,66	8,03	8,13	6,88	7,88	6,70	6,82	7,78	9,32	7,52	7,78	6,68	8,08
okr. NZ	‰	7,80	8,22	8,04	7,90	7,97	8,07	8,09	8,60	9,32	8,91	9,05	8,08	7,78	8,30
NSK	‰	8,10	8,14	8,25	8,33	8,62	8,51	8,58	9,21	9,62	9,27	9,67	8,72	8,47	8,82
SR	‰	9,46	9,45	9,61	9,99	10,10	10,00	10,09	10,61	11,30	11,13	11,27	10,27	10,13	10,16

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Počet živonarodených detí prepočítaných na 1000 obyvateľov stredného stavu dokumentuje tab. 5. Hrubá miera živorodenosti sa pohybovala v rozpätí 3,76 ‰ (r. 2011) až 12,97 ‰ (r. 2005), v roku 2014 dosiahla hodnotu 3,87 ‰. V obci sa narodilo na 1000 obyvateľov o 4,21 menej detí ako v Združení obcí Termál, o 4,43 menej ako v okrese Nové Zámky a o 4,95 menej detí ako v NSK, čo poukazuje na negatívnejší vývoj. V porovnaní s priemerom SR obec dosiahla o 6,29 ‰ bodu nižšie hodnoty. Nižšia natalita je prepojená so súčasným trendom v demografickom správaní sa mladého obyvateľstva, u ktorého sa pôrodnosť žien posúva do vyšších vekových kategórií pri nižšom počte plánovaných detí (1 až 2).

Druhým základným biologickým javom je mortalita. V sledovanom období v obci zomrelo 224 obyvateľov. Úmrtnosť je vyššia u starších vekových kategórií. Najvyššia úmrtnosť bola v roku 2004, kedy zomrelo 23 osôb. Vyššia úmrtnosť sa viaže aj na roky 2012 a 2009 (20 zomrelých). Najnižšia úmrtnosť bola v roku 2014, ktorá počet obyvateľov znížila o 10 osôb (tab. 6).

Tab. 6 - Vývoj mortality (zomretých) v obci Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	19	16	14	23	16	15	14	13	20	17	15	20	12	10
	‰	15,50	13,49	11,94	19,86	13,83	13,08	12,51	11,62	17,89	15,46	14,10	18,87	11,44	9,67
ZO Termál	abs.	223	197	195	207	201	196	209	223	219	235	195	203	205	180
	‰	14,87	13,33	13,28	14,14	13,82	13,55	14,58	15,68	15,44	16,60	13,97	14,62	14,88	13,22
okr. NZ	‰	12,32	11,26	11,45	11,49	11,52	11,92	12,28	11,97	12,19	12,10	11,41	11,92	11,97	11,69
NSK	‰	11,18	10,90	11,03	10,68	11,21	11,29	11,40	11,41	11,19	11,12	10,98	11,17	10,97	11,14
SR	‰	9,62	9,58	9,71	9,63	9,93	9,89	9,98	9,84	9,77	9,84	9,62	9,70	9,63	9,48

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

Hrubá miera úmrtnosti sa v sledovanom období pohybuje v rozpätí 9,67 ‰ (r. 2014) po 19,86 ‰ (r. 2004). Miera úmrtnosti v obci dosahuje podpriemernú úroveň Združenia obcí Termál ale aj okresu Nové Zámky, NSK a Slovenska.

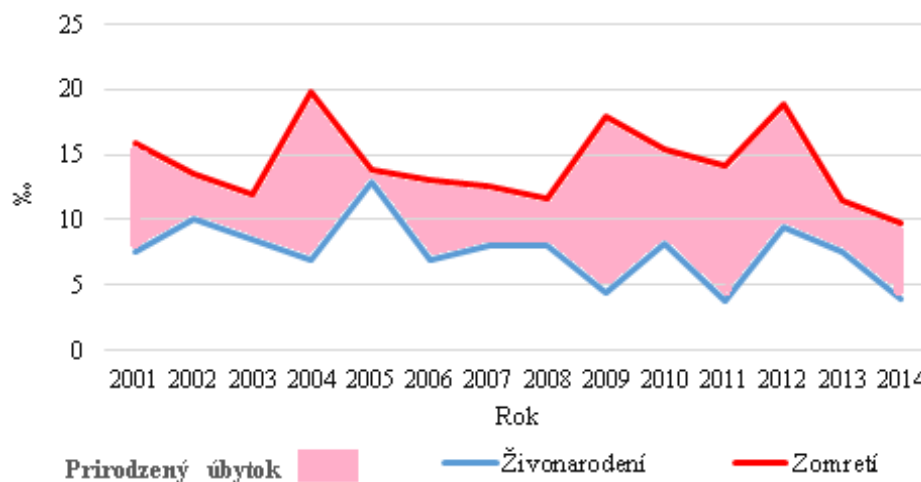
V bilancii prirodzeného pohybu obyvateľov obce (tab. 7, graf 3) sa prejavuje úbytok obyvateľov, spôsobený prevládajúcou úmrtnosťou nad pôrodnosťou, čo je charakteristické pre celé obdobie rokov 2001 až 2014. Najvyšší prirodzený úbytok obyvateľov obce bol v rokoch 2004 a 2009, kedy prirodzenou menou ubudlo 15 obyvateľov. V roku 2014 úbytok pokračoval a dosiahol hodnotu -6 osôb.

Tab. 7 - Vývoj prirodzeného prírastku resp. úbytku obyvateľstva obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	-10	-4	-4	-15	-1	-7	-5	-4	-15	-8	-11	-10	-4	-6
	‰	-8,16	-3,37	-3,41	-12,95	-0,86	-6,10	-4,47	-3,58	-13,41	-7,27	-10,34	-9,43	-3,81	-5,80
ZO Termál	abs.	-112	-69	-77	-88	-101	-82	-113	-126	-109	-103	-90	-95	-113	-70
	‰	-7,47	-4,67	-5,24	-6,01	-6,94	-5,67	-7,88	-8,86	-7,71	-7,27	-6,45	-6,84	-8,20	-5,14
okr. NZ	‰	-4,52	-3,04	-3,41	-3,59	-3,55	-3,85	-4,19	-3,37	-2,87	-3,19	-2,36	-3,84	-4,20	-3,40
NSK	‰	-3,08	-2,76	-2,79	-2,36	-2,58	-2,78	-2,82	-2,20	-1,57	-1,85	-1,32	-2,44	-2,50	-2,33
SR	‰	-0,16	-0,13	-0,10	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51	0,68

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Graf 3 - Vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva obce Podhájska v období rokov 2001 – 2014



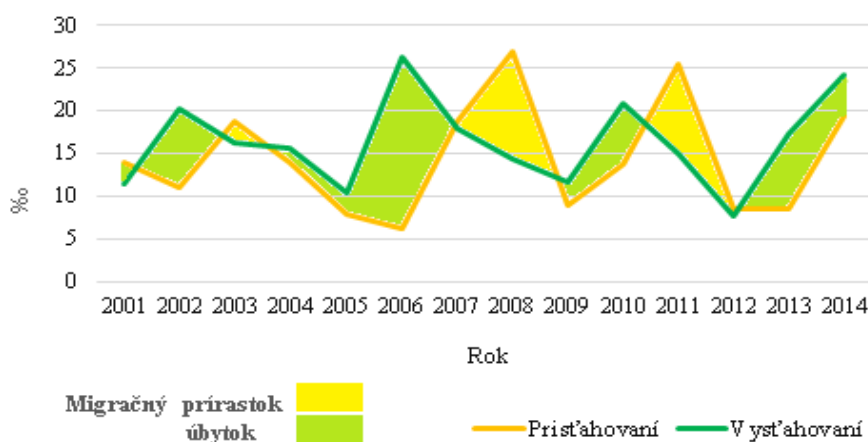
Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Druhým ukazovateľom, vstupujúcim do bilancie počtu obyvateľov, je migračná mobilita. Je tvorená imigráciou a emigráciou, ktoré sa podpisujú na zmene trvalého bydliska obyvateľov obce. Pre vývoj počtu obyvateľov je pozitívna imigrácia (prísťahovanie) obyvateľov do obce. Za obdobie rokov 2001 - 2014 sa do obce prísťahovalo 225 obyvateľov.

Ako vidieť z tab. 8, najvyššia imigrácia bola v roku 2008 v počte 30 osôb a v roku 2011, kedy sa prísťahovalo 27 osôb. V roku 2014 sa do obce prísťahovalo 20 obyvateľov.

Hrubá miera imigrácie (prepočet na 1000 obyvateľov) umožňuje porovnať populáciu obce s populáciou Združenia obcí Termál, okresom Nové Zámky, NSK ako i Slovenskom. Ako vidieť z tab. 8 a grafu 4, imigrácia do obce je výraznejšia a pozitívnejšia v obci ako v ostatných porovnávacích úrovniach.

Graf 4 - Vývoj migračného pohybu obyvateľstva obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Tab. 8 - Vývoj počtu príst'ahovaných do obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	17	13	22	16	9	7	21	30	10	15	27	9	9	20
	%	13,87	10,96	18,76	13,82	7,78	6,10	18,77	26,81	8,94	13,64	25,38	8,49	8,58	19,34
ZO Termál	abs.	203	229	226	198	206	239	230	310	226	256	209	174	194	201
	%	13,54	15,49	15,39	13,52	14,16	16,52	16,04	21,80	15,99	18,08	14,97	12,54	14,08	14,76
okr. NZ	%	5,72	6,82	7,27	7,28	7,59	7,16	7,80	8,06	6,75	6,33	6,60	6,28	6,29	6,94
NSK	%	3,94	4,46	4,76	5,38	5,31	5,46	6,12	5,91	4,72	4,77	4,64	4,97	4,59	4,78
SR	%	0,37	0,43	0,48	0,83	0,98	1,04	1,60	1,62	1,17	0,97	0,90	1,00	0,95	0,99

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Kým počet obyvateľov príst'ahovaním rastie, emigráciou naopak klesá. Za obdobie rokov 2001 a 2014 sa počet obyvateľov znížil o 256 osôb. V roku 2006 sa z obce vyst'ahovalo 30 obyvateľov a v roku 2014 to bolo 25 osôb. Najnižšia emigrácia bola v roku 2012, kedy sa z obce vyst'ahovalo len 8 obyvateľov.

Hrubá miera emigrácie prepočítaná na 1000 obyvateľov v roku 2014 dosiahla hodnotu 24,18 %, ktorá bola podstatne vyššia ako v Združení obcí Termál, okrese Nové Zámky, NSK a SR (tab. 9).

Tab. 9 - Vývoj počtu vyst'ahovaných z obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	14	24	19	18	12	30	20	16	13	23	16	8	18	25
	%	11,42	20,24	16,20	15,54	10,37	26,16	17,87	14,30	11,62	20,91	15,04	7,55	17,16	24,18
ZO Termál	abs.	199	221	238	183	220	242	241	259	157	199	190	179	197	246
	%	13,27	14,95	16,20	12,50	15,13	16,73	16,81	18,21	11,11	14,05	13,61	12,90	14,30	18,07
okr. NZ	%	6,10	6,69	6,33	6,15	6,06	6,71	6,83	7,31	5,92	6,29	6,43	6,45	6,79	8,08
NSK	%	3,30	3,54	3,74	3,60	3,93	4,36	4,08	4,25	4,17	4,22	4,40	4,21	4,61	4,99
SR	%	0,19	0,26	0,22	0,30	0,35	0,32	0,34	0,32	0,37	0,35	0,35	0,37	0,51	0,67

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

I keď sa v sledovanom období 2001 - 2014 striedajú roky migračného prírastku s rokmi migračného úbytku, môžeme obec Podhájska charakterizovať ako obec s migračným úbytkom.

V roku 2014 migračné saldo bolo -5 osôb, tzn. -4,84 ‰. V porovnaní so Združením obcí Termál, okresom Nové Zámky, NSK, ktoré majú tiež záporné migračné saldo, obec má negatívnejší vývoj (tab. 10).

Tab. 10 - Vývoj migračného pohybu obyvateľov obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	3	-11	3	-2	-3	-23	1	14	-3	-8	11	1	-9	-5
	‰	2,45	-9,28	2,56	-1,73	-2,59	-20,05	0,89	12,51	-2,68	-7,27	10,34	0,94	-8,58	-4,84
ZOT	abs.	4	8	-12	15	-14	-3	-11	51	69	57	19	-5	-3	-45
	‰	0,27	0,54	-0,82	1,02	-0,96	-0,21	-0,77	3,59	4,88	4,03	1,36	-0,36	-0,22	-3,30
okr. N. Zámky	‰	-0,38	0,13	0,94	1,13	1,54	0,45	0,97	0,75	0,83	0,03	0,17	-0,17	-0,50	-1,14
NSK	‰	0,64	0,92	1,03	1,79	1,38	1,10	2,04	1,66	0,56	0,56	0,23	0,75	-0,03	-0,21
SR	‰	0,19	0,17	0,26	0,53	0,63	0,72	1,26	1,31	0,81	0,62	0,55	0,63	0,44	0,32

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *upravené autormi*

Celková mobilita obyvateľov (tab. 11, graf 5) daná prirodzenou a migračnou mobilitou je charakteristická celkovým úbytkom obyvateľstva, okrem rokov 2008 a 2011, kedy bol prírastok obyvateľov, prípadne nulový pohyb obyvateľov. Za obdobie rokov 2001 - 2014 počet obyvateľov poklesol o 135 obyvateľov.

Tab. 11 - Vývoj celkového pohybu obyvateľstva obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

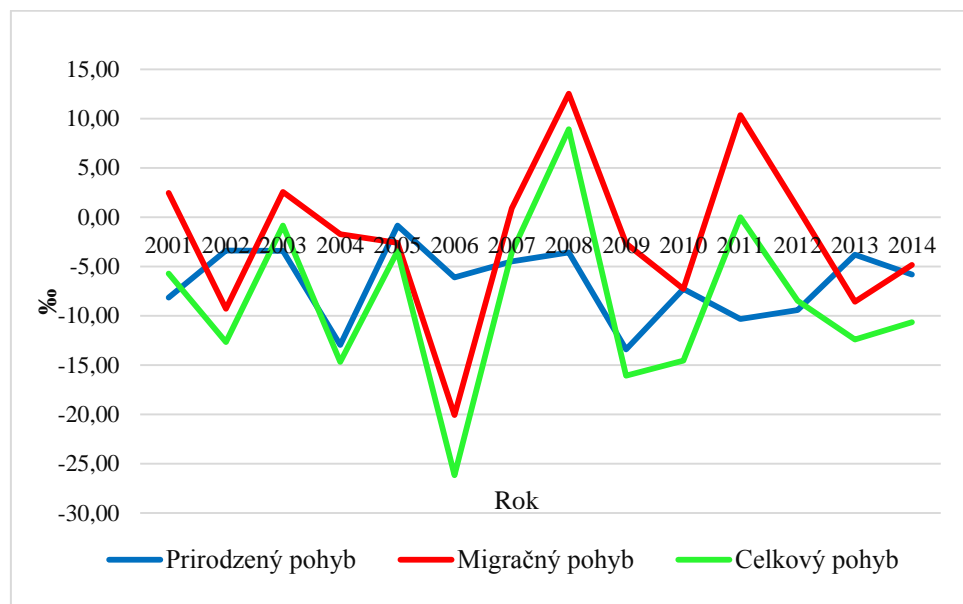
Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	-7	-15	-1	-17	-4	-30	-4	10	-18	-16	0	-9	-13	-11
	‰	-5,71	-12,65	-0,85	-14,68	-3,46	-26,16	-3,58	8,94	-16,09	-14,55	0,00	-8,49	-12,39	-10,64
ZO Termál	abs.	-108	-61	-89	-73	-115	-85	-124	-75	-40	-46	-71	-100	-116	-115
	‰	-7,20	-4,13	-6,06	-4,99	-7,91	-5,87	-8,65	-5,27	-2,83	-3,25	-5,09	-7,20	-8,42	-8,45
okr. NZ	‰	-4,52	-3,04	-3,41	-3,59	-3,55	-3,85	-4,19	-3,37	-2,87	-3,19	-2,36	-3,84	-4,20	-4,54
NSK	‰	-3,08	-2,76	-2,79	-2,36	-2,58	-2,78	-2,82	-2,20	-1,57	-1,85	-1,32	-2,44	-2,50	-2,54
SR	‰	-0,16	-0,13	-0,10	0,35	0,18	0,11	0,11	0,78	1,53	1,28	1,65	0,57	0,51	1,00

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *upravené autormi*

Ako vidieť v grafe 5, vývoj prirodzeného pohybu úzko sprevádza migračný pohyb, to znamená, že v období rastu sa posilňuje prirodzený prírastok a v období úbytku sa zväčšuje pokles.

V porovnaní so Združením obcí Termál, okresom Nové Zámky ale NSK obec má negatívnejší rast. Súčasná veková štruktúra populácie ako i jej mobilita neumožňuje populácii obce rásť z vnútorných zdrojov, a preto je potrebné dať väčší dôraz na vytváranie podmienok pre udržanie resp. pritiažnutie mladého obyvateľstva do obce.

Graf 5 - Vývoj základných ukazovateľov pohybu obyvateľov obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Vývoj počtu obyvateľov ovplyvňujú i ďalšie demografické javy, ako sú sobášnosť a rozvodovosť. Sobášnosť vykazuje kolísavé hodnoty, ktoré sa pohybujú v rozpätí od 1 (r. 2002, 2004) po 9 (r. 2010). V roku 2014 manželstvo uzatvorilo 5 dvojíc. Priemerné hodnoty sobášnosti sú v obci vyššie v porovnaní s priemernými hodnotami sobášnosti v Združení obcí Termál, okrese Nové Zámky, NSK a SR, čo je pozitívny jav. V ostatných rokoch boli tieto hodnoty takmer vyrovnané.

Tab. 12 - Vývoj počtu sobášov obyvateľov obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	3	1	2	1	4	6	5	4	4	9	6	3	7	5
	‰	4,9	2,51	0,84	1,71	0,86	3,46	5,23	4,47	3,57	3,58	8,18	5,63	2,83	6,67
ZO Termál	abs.	56	45	47	52	40	58	50	53	58	53	54	52	54	60
	‰	3,76	3,04	3,2	3,55	2,75	4,01	3,49	3,73	4,1	3,74	3,87	3,75	3,92	4,39
okr. NZ	‰	4,25	3,87	4,07	4,43	4,26	4,18	4,35	4,7	4	3,87	4,07	4,04	4,42	4,72
NSK	‰	4,28	4,3	4,29	4,64	4,44	4,32	4,63	4,74	4,37	4,1	4,23	4,25	4,37	4,62
SR	‰	4,4	4,66	4,83	5,18	4,85	4,81	5,09	5,24	4,87	4,68	4,75	4,81	4,71	4,94

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Kým sobášnosť je pozitívny jav, rozvodovosť je negatívny jav, ktorý vedie k rozpadu rodiny. Počet rozvodov v obci sa pohybuje v rozpätí od 0 (vo viacerých rokoch) po 5 (r. 2014).

Hrubá miera rozvodovosti v obci je v porovnaní so Združením obcí Termál, okresom Nové Zámky, NSK a SR nižšia (tab. 13). I keď rozvodovosť v roku 2014 bola značne vysoká, v predchádzajúcich rokoch bola takmer vyrovnaná.

Tab. 13 - Vývoj počtu rozvodov obyvateľov obce Podhájska v období rokov 2001 - 2014

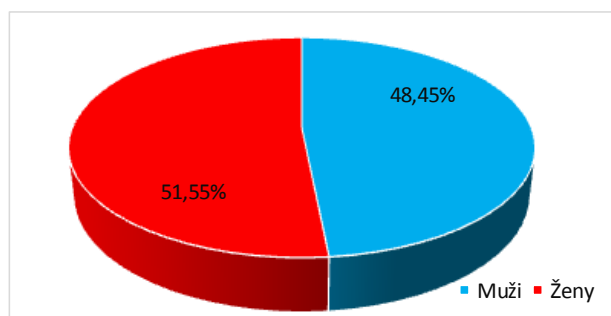
Územie	m.j.	Rok													
		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podhájska	abs.	0	2	0	3	0	0	4	1	2	4	0	1	3	5
	‰	0	1,69	0	2,59	0	0	3,58	0,89	1,79	3,64	0	0,94	2,86	4,84
ZO Termál	abs.	9	15	13	24	14	21	33	27	20	14	29	22	21	26
	‰	0,6	1,01	0,89	1,64	0,96	1,45	2,3	1,9	1,41	0,99	2,08	1,58	1,52	1,9
okr. NZ	‰	2,13	2,53	1,93	2,5	2,42	2,5	2,46	2,54	2,7	2,39	2,38	2,04	2,28	2,11
NSK	‰	1,99	2,37	2,36	2,37	2,33	2,44	2,41	2,52	2,54	2,31	2,21	2,18	2,23	2,04
SR	‰	1,82	2,04	1,99	2,02	2,15	2,36	2,26	2,35	2,34	2,21	2,06	2,03	2,02	1,94

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

1.1.4.3 Štruktúry obyvateľstva

K základným charakteristikám demografického potenciálu patria jeho štruktúry podľa biologických, ekonomických a kultúrnych znakov. K základným štruktúram patrí štruktúra podľa pohlavia (tab. 1, graf 6), v ktorej mierne prevládajú ženy, na celkovej populácii obce sa podieľajú 51,55 % (r. 2014). Ženy dominujú hlavne vo vyšších vekových kategóriách, pretože sa dožívajú vyššieho veku. Vyššia úmrtnosť mužov je v mladšom veku. Index maskulinity, udávajúci koľko mužov pripadá na 1000 žien, dosahuje v obci hodnotu 939,85.

Graf 6 - Štruktúra obyvateľstva obce Podhájska podľa pohlavia (r. 2014)



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Veková štruktúra obyvateľstva (tab. 14) podľa reprodukcie poukazuje na regresívny typ vývoja populácie obce, ktorý je charakteristický vyšším podielom obyvateľstva v poreprodukčnom veku oproti obyvateľstvu predreprodukčného veku (0 - 14-roční). Počet detí je 3,8-krát nižší ako počet obyvateľov v poreprodukčnom veku.

Tab. 14 - Veková štruktúra obyvateľov obce Podhájska podľa reprodukcie (r. 2014)

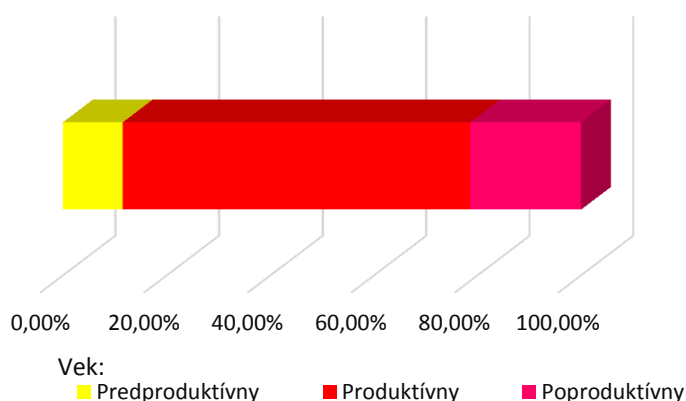
Územie	Predreprodukčný vek (0-14 rokov)		Reprodukčný vek (15-49 rokov)		Poreprodukčný vek (50 a viac rokov)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Podhájska	119	11,53	465	45,06	448	43,41
ZO Termál	1687	12,40	6637	48,79	5280	38,81
okr. NZ	18154	12,76	70163	49,30	142317	37,94
NSK	91506	13,36	340861	49,77	5421349	36,87
SR	830181	15,31	2726898	50,30	1864270	34,39

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

Z hľadiska reprodukcie má obec nevýhodnejšiu vekovú štruktúru ako má Združenie obcí Termál, okres Nové Zámky, NSK a SR.

Druhým typom štruktúry podľa veku a ekonomickej aktivity je štruktúra podľa produktivity. Tento typ poukazuje na zdroje obyvateľstva pre trh práce. Dominantnou skupinou v tejto štruktúre je obyvateľstvo v produktívnom veku, ktoré má 67,05 % zastúpenie na populácii. Predproduktívnu zložku obyvateľstva tvoria deti od 0 do 14 rokov, ktoré sa na celkovej populácii obce podieľajú 11,53 %. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku dosahuje najnižší podiel v populácii 21,41 %. Vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku a nižší podiel obyvateľov predproduktívnom ako je v poproduktívnom veku poukazuje na proces starnutia, ktorý sa bude ďalej prehĺbovať (graf 7, tab. 15).

Graf 7 - Veková štruktúra obyvateľstva obce Podhájska podľa produktivity (r. 2014)



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *spracované autormi*

Podiel obyvateľov v poproduktívnom veku dosahuje vyššiu priemernú hodnotu ako má Združenie obcí Termál, okres Nové Zámky, NSK i SR.

Tab. 15 - Veková štruktúra obyvateľov obce Podhájska podľa produktivity (r. 2014)

Územie	Predproduktívny vek (0-14 rokov)		Produktívny vek (15-64 rokov)		Poproduktívny vek (65 a viac rokov)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Podhájska	119	11,53	692	67,05	221	21,41
ZO spolu	1687	12,40	9404	69,13	2513	18,47
okr. NZ	18154	12,76	101661	71,43	22502	15,81
NSK	91506	13,36	489153	71,42	104263	15,22
SR	830181	15,31	3834289	70,73	756879	13,96

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, *upravené autormi*

Demografickú situáciu obyvateľstva obce potvrdzujú i ďalšie demografické ukazovatele (tab. 16).

Proces starnutia populácie charakterizuje aj tzv. index starnutia, ktorý vyjadruje pomer počtu osôb poproduktívneho veku pripadajúcich na 100 obyvateľov 0 - 14-ročných. V obci pripadá 185,71 obyvateľov poproduktívneho veku na 100 obyvateľov predproduktívneho veku. Tento index je v obci vyšší ako je priemer Združenia obcí Termál (148,96 %), okresu Nové Zámky (123,95 %), NSK (113,94 %) a SR (91,17 %).

Tab. 16 - Vybrané demografické ukazovatele obce Podhájska (r. 2014)

Územie	Index starnutia v %	Index ekonomického zaťaženia v %	Index ekonomickej závislosti mladých ľudí v %
Podhájska	185,71	49,13	17,20
ZO Termál	148,96	44,66	17,94
okr. NZ	123,95	39,99	17,86
NSK	113,94	40,02	18,71
SR	91,17	41,39	21,65

Zdroj: ŠÚ SR, 2015, upravené autormi

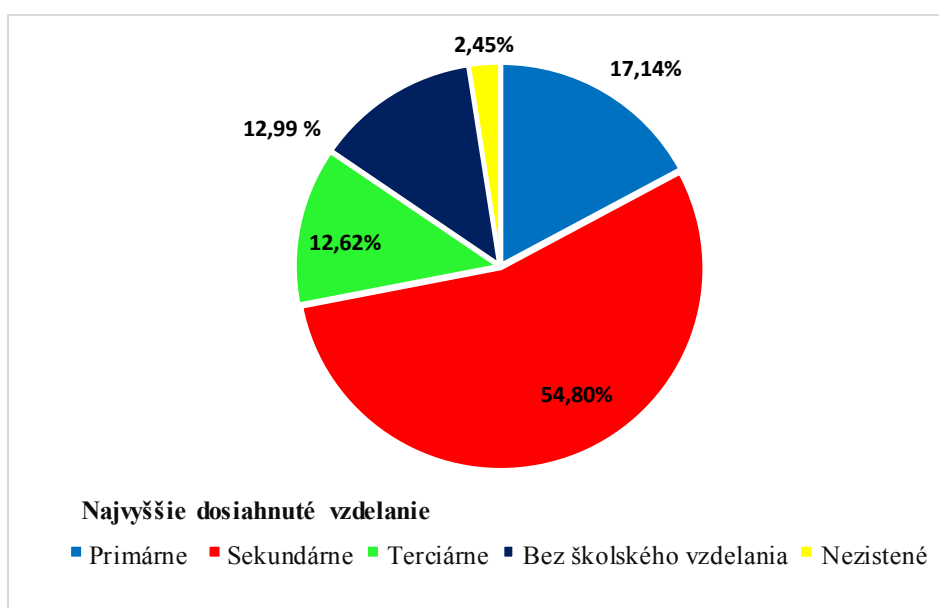
Index ekonomickej závislosti mladých ľudí, charakterizovaný pomerom predproduktívneho veku k produktívnemu veku, dosahuje hodnotu 17,20 %, ktorá je nižšia ako mikroregionálny (17,94 %), okresný (17,86 %), krajský (18,71 %) a celoslovenský priemer (21,65 %).

Za výstižný možno považovať aj index ekonomického zaťaženia, čo je pomer obyvateľstva predproduktívneho a poproduktívneho veku k obyvateľstvu v produktívnom veku, ktorý má hodnotu 49,13 %. Táto hodnota je v obci vyššia ako je v ostatných porovnávaných úrovniach, čo tiež dokumentuje stav populácie v obci.

Veková štruktúra obyvateľstva ovplyvňuje nielen procesy jeho reprodukcie, ale súčasne určuje aj potenciál pracovných síl a jeho obnovu. Menší podiel obyvateľstva v predproduktívnom veku môže v budúcnosti znížiť reprodukciu pracovnej sily, môže zapríčiniť jej stagnáciu až úbytok. Na zlepšenie populačnej štruktúry obyvateľstva, ktorá je výsledkom dlhodobých procesov, je potrebné obec hospodársky rozvíjať a zvyšovať kvalitu života je obyvateľom, budovaním infraštruktúry ako aj vytváraním pracovných príležitostí v obci a v okolitých mestách a stabilizovať mladých ľudí v obci.

Pri využívaní ľudského potenciálu na trhu práce dôležitú úlohu zohráva aj vzdelanostná úroveň obyvateľstva. V štruktúre najvyššieho dosiahnutého vzdelania dominuje sekundárne vzdelanie pred primárnym (tab. 17 a graf 8).

Graf 8 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Podhájska (r. 2011)



Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, spracované autormi

Sekundárne vzdelanie má ukončených 54,80 % obyvateľov obce. Dominuje v ňom úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou, ktoré má vyštudované 22,69 % obyvateľov a nižšie stredné vzdelanie zamerané na učňovské s podielom 15,35 %, stredné odborné vzdelanie má ukončených 7,91 % obyvateľov obce. Primárne vzdelanie ako najvyššie ukončené vzdelanie má 17,14 % obyvateľov obce. Vzdelanostnú štruktúru dopĺňa obyvateľstvo s terciárnym resp. vysokoškolským vzdelaním, ktoré absolvovalo 12,62 % obyvateľov. Bez školského vzdelania je 12,99 % obyvateľov, zahrňujeme k nim hlavne deti a mládež vzdelávajúcu sa na všetkých typoch škôl. Podiel obyvateľov s nezisteným vzdelaním bol 2,45 %.

Tab. 17 - Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Podhájska (r. 2011)

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie		Pohlavie		Spolu	
		muži	ženy	abs.	%
Primárne		50	132	182	17,14
Základné		50	132	182	17,14
Sekundárne		312	270	582	54,80
Učňovské (bez maturity)		95	68	163	15,35
Stredné odborné (bez maturity)		50	34	84	7,91
Úplné stredné učňovské (s maturitou)		26	9	35	3,30
Úplné stredné odborné (s maturitou)		124	117	241	22,69
Úplné stredné všeobecné		15	36	51	4,80
Vyššie odborné vzdelanie		2	6	8	0,75
Terciárne		74	60	134	12,62
Vysokoškolské bakalárske		15	14	29	2,73
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské		54	44	98	9,23
Vysokoškolské doktorandské		5	2	7	0,66
Vysokoškolské spolu		74	60	134	12,62
Študijný odbor	prírodné vedy	2	5	7	0,66
	technické vedy a náuky I (baníctvo, hutníctvo, strojárstvo, informatika a VT, elektrotechnika, technická chémia, potravinárstvo)	12	0	12	1,13
	technické vedy a náuky II (textilná v., sprac. kože, dreva, plastov, v. hud. nástrojov, archit., staveb., dopr., pošty, telekom., automatiz., špec. odb.)	2	5	7	0,66
	poľnohospodársko-lesnícke a veterinárne vedy a náuky	23	2	25	2,35
	zdravotníctvo	2	7	9	0,85
	spoločenské vedy, náuky a služby I (filozof., ekon., polit. a práv. vedy, ekonomika a manažment, obchod a služby, SŠ- OA, HA, praktická š., učeb. odb.)	18	17	35	3,30
	spoločenské vedy, náuky a služby II (histor., filolog., pedag. a psych. vedy, publicistika a informácie, telových., učiteľstvo, SŠ - gym.)	10	23	33	3,11
	vojenské a bezpečnostné vedy a náuky	2	0	2	0,19
	nezistený	3	1	4	0,38
Bez školského vzdelania		66	72	138	12,99
Nezistené		14	12	26	2,45
Spolu		516	546	1 062	100,00

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

Obec Podhájska patrí z hľadiska národnostnej štruktúry obyvateľstva k národnostne homogénnym obciam i keď došlo k poklesu slovenskej národnosti. K slovenskej národnosti sa

hlási viac ako 92 % obyvateľov (r. 2014). K ostatným národnostiam, ktoré žijú v obci, patrí národnosť maďarská, česká a rusínska (tab. 18). Nezistená národnosť bola u 5,46 % osôb.

Tab. 18 - Národnostná štruktúra obce Podhájska (r. 2001 a 2011)

Rok	Slovenská		Maďarská		Česká		Iná a nezistená	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2001	1177	98,40	8	0,70	7	0,60	3	0,30
2011	985	92,75	12	1,13	7	0,66	58	5,46

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

Náboženská štruktúra obyvateľov obce Podhájska je homogénna. Dominuje v nej rímskokatolícke vierovyznanie, ktoré v obci vyznáva 84,65 % obyvateľov. Pokles vierovyznania môže byť zapríčinený i vysokým počtom obyvateľov, u ktorých nebolo zistené vierovyznanie. Oproti roku 2001 vzrástol počet obyvateľov práve bez vyznania (tab. 19).

Tab. 19 - Religiózná štruktúra obyvateľstva obce Podhájska (r. 2001 a 2011)

Rok	Vierovyznanie									
	Rímskokatolícka cirkev		Evanjelická cirkev augsburského vyznania		Reformovaná kresťanská cirkev		Ostatné a nezistené		Bez vyznania	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
2001	1102	92,14	9	0,75	5	0,42	23	2,18	54	4,51
2011	899	84,65	3	0,28	6	0,56	88	8,2863	66	6,21

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

1.1.5 EKONOMICKÁ ZÁKLADŇA

1.1.5.1 Štruktúra využitia pôdneho fondu

Základným prírodným potenciálom obce je pôda. Z hľadiska využitia pôdneho fondu obce (1111,63 ha) dominantný je poľnohospodársky pôdny fond, ktorý zaberá 858,89 ha (tzn. 77,26 %). Stupeň zornenia je vysoký, dosahuje 81,09 % (tab. 20, graf 9).

Tab. 20 - Štruktúra pôdneho fondu obce Podhájska (r. 2005 a 2014)

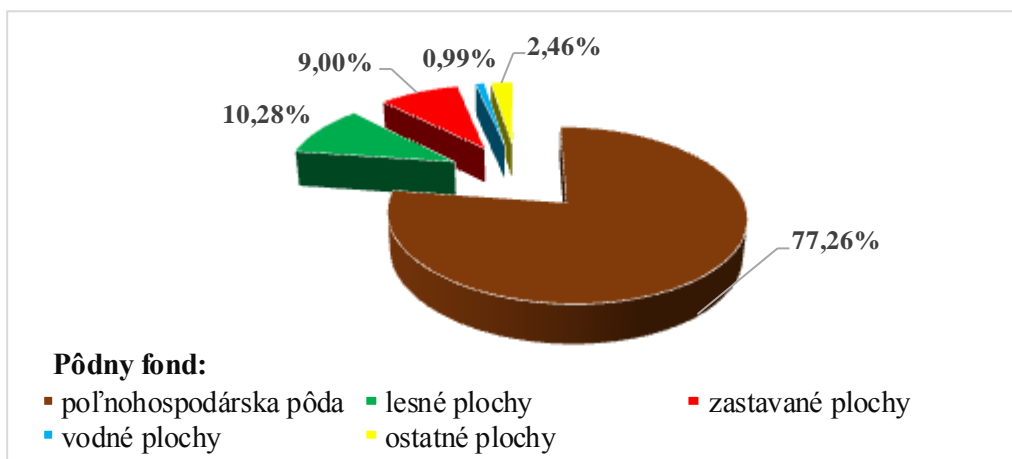
Formy využitia pôdneho fondu	Rozloha (v ha)	
	r. 2005	r. 2014
poľnohospodárska pôda	866,92	858,89
z toho:		
- orná pôda	690,7	696,43
- vinice	21,42	20,28
- záhrady	37,21	35,64
- ovocné sady	23,72	23,72
- trvalé trávnaté porasty	93,87	82,81
lesné plochy	115,81	114,30
zastavané plochy	96,28	100,01
vodné plochy	10,47	11,02
ostatné plochy	22,15	27,40
spolu	1 111,63	1 111,63

Zdroj: ŠÚ SR, 2015

Orná pôda zaberá 696,43 ha (62,65 %), vinice 20,28 ha (1,82 %), záhrady 35,64 ha (3,21 %), ovocné sady 23,72 ha (2,13 %) a trvalé trávnaté porasty 82,81 ha (7,45 %).

Využitie krajiny spestruje lesná plocha, ktorá zaberá 114,30 ha (10,28 %) a vodné plochy s 11,02 ha (0,99 %). Zastavaná plocha dosahuje 100,01 ha, čo predstavuje 9,0 % z plochy obce. Ostatné plochy majú 27,40 ha (tab. 20 a graf 9). Oproti roku 2005 nastali menšie zmeny vo využívaní pôdneho fondu, najmä poklesom poľnohospodárskej pôdy na úkor zastavaných a ostatných plôch.

Graf 9 - Využitie pôdneho fondu obce Podhájska (r. 2014)



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracovali autori

1.1.5.2 Trh práce

Poznanie situácie na trhu práce patrí k základným faktorom rozvoja územia. V r. 2011 bolo v obci evidovaných 472 ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO), čo predstavuje 65,2 % z populácie obce v produktívnom veku. Počet EAO oproti roku 2001 poklesol o 60 osôb.

V štruktúre EAO prevládajú muži (271), ktorí dosahujú podiel 57,42 %. Na mužoch produktívneho veku sa podieľajú 71,9 %. Ženy dosahujú nižší podiel (42,58 %, tzn. 201 žien), ktoré na produktívnom veku žien dosahujú 58,0 %. Základné ukazovatele EAO obce Podhájska sú uvedené v tab. 21.

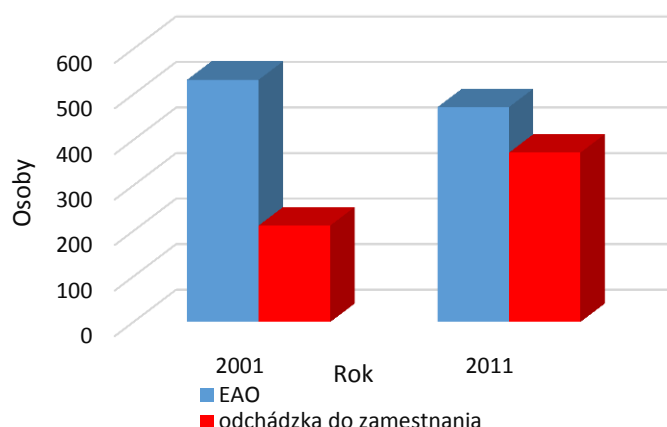
Tab. 21 - Základné ukazovatele ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce Podhájska (r. 2001 a 2011)

Rok	EAO (počet osôb)	EAO/100 obyv.	odchádzka do zamestnania (počet osôb)	odchádzka/100 EAO
2001	532	45,35	212	39,84
2011	472	44,44	372	78,81

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

Obyvateľstvo odchádza za pracovnou príležitosťou hlavne do miest Nové Zámky, Šurany alebo Vrábľa, ktoré poskytujú pracovné príležitosti nielen pre vlastné obyvateľstvo, ale aj pre obyvateľstvo okolitých obcí vidieka. Za prácou mimo obec odchádza 372 osôb, tzn. 78,81 % z EAO (graf 10).

Graf 10 - EAO a odchádzka za prácou v obci Podhájska v r. 2001 a 2011



Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001 a 2011

V štruktúre EAO podľa zamestnaneckej štruktúry (tab. 22) majú najvýznamnejšie postavenie zamestnanci. Podiel zamestnancov na EAO dosiahol 73,94 % (r. 2011). Skupina podnikateľov dosahuje nízky podiel 9,7 %, ale v rozvoji obce nadobúda stále významnejšie miesto (tab. 22). Štruktúru dopĺňajú nízkym podielom členovia družstiev (1,69 %). Vysoký podiel (14,4 %) v tejto štruktúre majú ekonomicky aktívni obyvatelia, u ktorých nebolo zistené postavenie v zamestnaní, čo údaj môže skresľovať.

Tab. 22 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce Podhájska podľa spoločenskej skupiny (r. 2011)

Územie	Postavenie v zamestnaní										
	zamestnanci		podnikatelia			členovia družstiev		vypomáhajúci (neplatení) členovia domác. a pod.		ostatní a nezistení spolu	
	abs.	%	so zamestnan-cami	bez zamestnan-cov	spolu %	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Podhájska	349	73,94	11	35	9,7	8	1,69	1	0,21	68	14,4
ZO Termál	4 613	71,71	131	558	10,71	49	0,76	11	0	1071	16,64

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

Ekonomickú aktivitu dopĺňa obyvateľstvo ekonomicky neaktívne, ktoré tvorí dominantnú časť (590 osôb, tzn. 55,55 %) z populácie obce. Do tejto skupiny patria osoby na rodičovskej dovolenke, nepracujúci dôchodcovia a osoby závislé, tvorené deťmi do 16 rokov, študenti stredných a vysokých škôl.

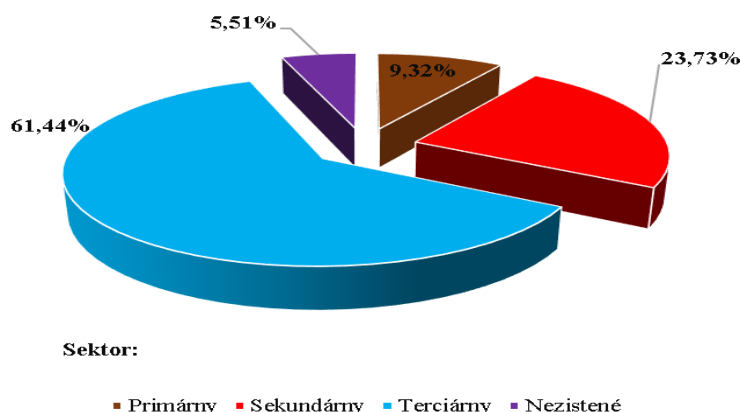
V zamestnanosti EAO podľa sektorov hospodárstva má významné postavenie terciárny sektor pred sekundárnym a primárnym sektorom. V terciárnom sektore je zamestnaných 61,44 % EAO. V sekundárnom sektore pracuje 23,73 % a v primárnom 9,32 % (graf 11). EAO v absolútnych hodnotách zobrazuje tab. 23.

Tab. 23 - Zamestnanosť ekonomicky aktívneho obyvateľstva obce Podhájska v sektoroch hospodárstva (r. 2001 a 2011)

Rok	Primárny sektor	Sekundárny sektor	Terciárny sektor	EAO bez udania	Spolu
2001	74	118	261	79	532
2011	44	112	290	26	472

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2001, 2011

Graf 11 - Zamestnanosť EAO obce Podhájska v sektoroch hospodárstva (r. 2011)



Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011, spracovali autori

V štruktúre EAO podľa odvetvov hospodárstva najviac EAO pripadlo na priemysel, v ktorom pracovalo 15,68 %. V priemysle má významné postavenie výroba strojov a zariadení i. n., kde našlo pracovnú príležitosť (5,08 %). V poľnohospodárstve sa uplatnilo 6,57 % EAO. Vysoká zamestnanosť (64,44 %) je v nevýrobných odvetviach, v ktorých má významné postavenie doprava (8,47%), verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie (7,20 %), zdravotníctvo (5,30 %), vzdelávanie (4,66 %). Rozvinuté služby sú aj v oblasti cestovného ruchu, v odvetviach športových, zábavných a rekreačných činností, kde pracuje 9,32 %, ubytovania (3,18 %) a reštaurácií, ktoré viazali 2,54 % z EAO obce a následne služby ako napr. maloobchod s 6,36 % zastúpením EAO.

Pestrá odvetvová zamestnanosť v hospodárstve je znázornená v tab. 24. Prevažná časť EAO je charakteristická dennou dochádzkou za prácou do okolitých hospodárskych centier Šurany, Vráble a Nové Zámky. Za prácou mimo obec svojho bydliska odchádza 78,81 % EAO.

Tab. 24 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo obce Podhájska podľa odvetví hospodárstva (r. 2011)

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	25	6	31	26
Lesníctvo a ťažba dreva	9	4	13	10
Výroba potravín	1	0	1	1
Výroba odevov	0	2	2	2
Výroba kože a kožených výrobkov	1	0	1	1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	2	0	2	0
Tlač a reprodukcia záznamových médií	0	1	1	1
Výroba výrobkov z gumy a plastu	3	2	5	2

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Výroba a spracovanie kovov	1	0	1	0
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	14	2	16	15
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	2	0	2	2
Výroba elektrických zariadení	1	0	1	1
Výroba strojov a zariadení i. n.	18	6	24	21
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	4	6	10	7
Výroba nábytku	1	0	1	0
Iná výroba	0	2	2	2
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	1	0	1	0
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	2	0	2	2
Zber, úprava a dodávka vody	2	0	2	2
Výstavba budov	10	1	11	8
Inžinierske stavby	3	0	3	3
Špecializované stavebné práce	17	7	24	18
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	4	0	4	2
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	10	3	13	11
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	15	15	30	22
Pozemná doprava a doprava potrubím	34	6	40	37
Vodná doprava	1	0	1	1
Poštové služby a služby kuriérov	1	3	4	4
Ubytovanie	5	10	15	14
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	2	10	12	10
Telekomunikácie	5	0	5	5
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	3	0	3	2
Informačné služby	1	0	1	1
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	3	1	4	3
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia	0	1	1	1
Právne a účtovnícke činnosti	4	0	4	3
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia	1	3	4	3
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	2	0	2	1
Vedecký výskum a vývoj	0	2	2	2
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	0	1	1	0
Sprostredkovanie práce	2	1	3	1
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	1	0	1	0
Bezpečnostné a pátracie služby	2	0	2	2
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou úpravou	0	2	2	2
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1	1	2	2
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	12	22	34	24
Vzdelávanie	6	16	22	19
Zdravotníctvo	8	17	25	19
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	2	2	1
Sociálna práca bez ubytovania	2	1	3	2
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	0	1	0
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	1	1	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	14	30	44	40
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0	1	1
Ostatné osobné služby	0	1	1	1
Nezistené	13	13	26	11
Spolu	271	201	472	372

Zdroj: Sčítanie obyvateľov, domov a bytov, 2011

I keď dominantná časť obyvateľov odchádza za prácou mimo obec bydliska, v obci podniká viacero podnikateľských subjektov v rôznych oblastiach hospodárstva. Na území obce podnikajú najmä drobní podnikatelia na základe živnostenského oprávnenia (tab. 25). Z celkového počtu 62 fyzických osôb (podnikateľov) je 56 živnostníkov, 2 súkromne hospodáriaci roľníci a 4 slobodné povolania.

Tab. 25 - Vybrané pracovné príležitosti a podnikateľské subjekty v obci Podhájska (r. 2014)

P. č.	Meno podnikateľského subjektu (živnostníka)	Zameranie	Právna forma	Počet zamestnancov
1.	PD Podhájska - Radava	Rastlinná výroba		17
2.	Termálne kúpalisko Podhájska	Cestovný ruch	s.r.o.	86
3.	Kraintek	Strojárstvo	s.r.o.	80
4.	Slovkvet	Skleníkové hospodárstvo		
5.	Slovenská pošta	Poštový úrad	a.s.	3
6.	Obecný úrad	Spravovanie obce		9
7.	Drevovýroba	Stolárstvo		2
8.	Autoservis	Oprava áut		1

Zdroj: OÚ Podhájska, 2015

Významným odvetvím **hospodárstva**, ktoré vychádza z daností územia ako i jeho tradícií, je poľnohospodárstvo. Na väčšine poľnohospodárskej pôdy hospodári *PD Podhájska – Radava* orientované na rastlinnú výrobu zameranú na pestovanie obilnín, hrachu a repky olejnej. V poľnohospodárskej prevádzke pracuje 17 zamestnancov. Poľnohospodárskej výrobe sa venujú v obci i dvaja súkromne hospodáriaci roľníci.

Osobitné postavenie má v poľnohospodárskej výrobe obce skleníkové pestovanie kvetov spoločnosťou *Slovkvet Bánov, prevádzka Skleníkové hospodárstvo Podhájska*, ktorá pôsobí na území od roku 2005. V súčasnosti obhospodaruje 2,63 ha zasklenej plochy so zameraním na pestovanie rôznych druhov gerber a rajčiakov. Kvety sú distribuované po celom západnom a strednom Slovensku, ale prevažná časť produkcie smeruje do Česka a Maďarska.

Priemyselnú výrobu reprezentuje v obci strojárenská spoločnosť *KRAINTEK, spol. s r.o. Podhájska*, ktorej hlavným výrobným zameraním je produkcia ultrazvukových čistiacich liniek a ultrazvukových laboratórnych vaní. Výrobná činnosť firmy je tiež orientovaná na rezanie plechov laserom, tvarovanie plechov a na výrobu, dodávku ako i montáž nerezových bazénov pre domáce použitie, penzióny a wellness centrá, ako aj verejné kúpaliská. V súčasnosti zamestnáva spoločnosť v Podhájskej 80 zamestnancov.

Stále väčší význam nadobúda v obci cestovný ruch, založený na krátkodobom pobyte. Komplexnejším využitím termálnej vody, vybudovaním následných služieb ako i doplnením Wellness centrom Aquamarin sa stala obec významným centrom rekreácie v letnom i v zimnom období pre všetky vekové kategórie. Cestovný ruch priťahuje rozvoj viacerých aktivít najmä služieb (ubytovanie, stravovanie), lepšiu obchodnú vybavenosť, ale i ďalšie služby viazané na turistov napr. ubytovanie na súkromí. V letnom období, najmä v priestoroch kúpaliska, podniká viacero malých subjektov, cez pohostinné služby až po predaj textilu. Termálne kúpalisko poskytuje 86 pracovných príležitostí.

Významnou skupinou EAO sú nezamestnaní. V roku 2014 bolo v obci 32 uchádzačov o zamestnanie, z čoho bolo 18 žien. Z hľadiska dĺžky doby nezamestnania, medzi nezamestnanými prevláda krátkodobá nezamestnanosť a strednodobá nezamestnanosť. Jedna štvrtina nezamestnaných je dlhodobou nezamestnaná. Dlhodobá nezamestnanosť je zastúpená

8 nezamestnanými, z ktorých 5 sú nezamestnaní viac ako 24 mesiacov (tab. 26). Kým krátkodobá nezamestnanosť poukazuje na možnosť uplatnenia sa na trhu práce, dlhodobá nezamestnanosť môže viesť k strate záujmu pracovať.

Tab. 26 - Nezamestnanosť v obci Podhájska podľa dĺžky nezamestnanosti (r. 2014)

Územie	počet nezamestnaných	z toho	Dĺžka nezamestnanosti v mesiacoch				dlhodobá nezamestnanosť/ 100 nezamestnaných
		ženy	0-6	7-12	13-24	viac ako 24	
Podhájska	32	18	16	8	3	5	25,00
ZO Termál	774	428	282	156	138	198	43,41
okres NZ	8814	4945	2584	1710	1587	2933	51,28

Zdroj: ÚPSVAR, 2015, upravené autormi

Štruktúra nezamestnaných podľa veku je v jednotlivých kategóriách takmer vyrovnaná. Vyššie hodnoty vykazuje kategória 20 - 24-roční, viazaná najmä na absolventov a mladých ľudí po skončení strednej a vysokej školy a kategórie 50 - 60 rokov viazané na staršie obyvateľstvo, väčšinou ťažko uplatniteľné na trhu práce (tab. 27).

Tab. 27 - Nezamestnanosť v obci Podhájska podľa veku nezamestnaných (r. 2014)

Územie	Nezamestnanosť podľa veku									
	< 20	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60 >
Podhájska	0	5	1	4	3	2	3	5	9	0
ZO Termál	20	119	91	77	77	94	94	87	102	13
okres NZ	231	1146	981	877	1080	990	959	1118	1295	137

Zdroj: ÚPSVAR, 2015, upravené autormi

Podľa dosiahnutého vzdelania najmenej sa na trhu práce sa uplatnili obyvatelia so stredoškolským vzdelaním bez maturity a s úplným stredným odborným vzdelaním (tab. 28).

Tab. 28 - Nezamestnanosť v obci Podhájska podľa vzdelania nezamestnaných (r. 2014)

Územie	Nezamestnanosť podľa vzdelania							
	0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Podhájska	0	4	0	12	10	0	0	6
ZO Termál	2	144	10	307	214	22	18	57
okres NZ	97	1999	326	2855	2176	434	238	689

Pozn.: 0 - Neukončené základné vzdelanie, 1 - Základné vzdelanie, 2 - Nižšie stredné odborné vzdelanie, 3 - Stredné odborné vzdelanie, 4 - Úplné stredné odborné vzdelanie, 5 - Úplné stredné všeobecné vzdelanie, 6 - Vyššie odborné vzdelanie, 7 - Vysokoškolské vzdelanie

Zdroj: ÚPSVAR, 2015, upravené autormi

1.1.5.3 Majetok a rozpočet obce

Ekonomický rozvoj obce riadi miestna samospráva prostredníctvom využívania jej majetku a disponibilných finančných prostriedkov. Úlohou samosprávy je predovšetkým plniť samosprávne funkcie vyplývajúce zo zákona o obecnom zriadení a ďalších prenesených kompetencií v rámci verejnej správy.

Na zabezpečenie týchto služieb mala v r. 2014 obec k dispozícii 670 071 EUR a dosiahla pozitívne výsledky. Za obdobie rokov 2006 - 2014 hospodárila prevažne v pozitívnych číslach, dosahovala zisk, okrem rokov 2009 a 2010, kedy dosiahla stratu (tab. 29). Najvyšší zisk dosiahla v roku 2014 v hodnote 86 581,58 EUR.

Tab. 29 - Vývoj rozpočtu obce Podhájska v období rokov 2006 - 2014

Rozpočet	r. 2006 v Sk	r. 2007 v Sk	r. 2008 v Sk	r. 2009 v EUR	r. 2010 v EUR	r. 2011 v EUR	r. 2012 v EUR	r. 2013 v EUR	r. 2014 v EUR
Príjmy	21437000	15059000	17734 000	727418	1152172	768834	571491	632838	670071
Výdavky	19407000	12520 000	14924 000	679890	1151685	729245	535517	579918	597557
Hospodársky výsledok	2029726,90	2539413,92	2007906,47	-123688,87	-415466,81	22 453,95	29434,48	32071,98	86581,58

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

Príjmy obce v roku 2014 dosiahli hodnotu 670 071 EUR (tab. 30). Táto hodnota bola vytvorená z miestnych daní a poplatkov, výnosov z majetku obce, výnosov z dane z príjmu fyzických osôb a ostatných príjmov. Pomerne vyrovnaný podiel na príjmoch obce majú výnosy z dane príjmu FO (29,51 %) a ostatné príjmy (30,98 %), ktoré tvoria viac ako polovicu (60,49 %). Zvyšných 40 % tvoria ďalšie dve skupiny príjmov. Výnosy z majetku obce, ktoré dosahujú 20,46 % a miestne dane a poplatky, ktoré sa na príjmoch obce podieľajú 19,05 %. Štruktúru príjmov v absolútnych hodnotách zobrazuje tab. 30. Z hľadiska finančnej sily, ktorá je vyjadrená celkovými príjmami obce v prepočte na jedného obyvateľa, disponuje obec sumou 649 EUR na osobu.

Tab. 30 - Štruktúra rozpočtových príjmov obce Podhájska v období rokov 2006 - 2014

Príjmy:	r. 2006 v Sk	r. 2007 v Sk	r. 2008 v Sk	r. 2009 v EUR	r. 2010 v EUR	r. 2011 v EUR	r. 2012 v EUR	r. 2013 v EUR	r. 2014 v EUR
A. Miestne dane a poplatky	993000	3253000	4157000	111306	119819	119045	120368	128992	127618
B. Výnosy z majetku obce	2850000	3211000	3228000	107859	108734	129468	144300	132533	137127
C. Výnosy z dane príjmu FO	5195000	5315000	6308000	190155	164198	183317	188230	197426	197721
D. Ostatné príjmy	12400000	3280000	4041000	318098	759422	337004	118593	173887	207605
Príjmy spolu	21438000	15059000	17734000	727418	1152173	768834	571491	632838	670071

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

Výdavky obce (tab. 31) v roku 2014 dosiahli hodnotu 597 556 EUR.

Tab. 31 - Štruktúra rozpočtových výdavkov obce Podhájska v období rokov 2006 - 2014

Výdavky:	r. 2006 v Sk	r. 2007 v Sk	r. 2008 v Sk	r. 2009 v EUR	r. 2010 v EUR	r. 2011 v EUR	r. 2012 v EUR	r. 2013 v EUR	r. 2014 v EUR
A. Neinvestičné výdavky	9708000	9841000	11080000	422155	416573	418362	436387	439143	496103
Kultúra	306000	208000	53000	1369	1612	1339	826	956	4678
Šport a TV	200000	200000	278000	9512	17819	16292	26625	2184	22913
Sociálna oblasť	167000	123000	169000	6332	9657	24438	24693	26453	26572
Miestne hospodárstvo	2370000	2705000	4067000	119305	126635	117500	118151	136892	154668
Vnútorná správa	3891000	3730000	3260000	137655	142423	140603	138093	137298	142020
Školstvo	2774000	2875000	3253000	147982	118427	118190	127999	135360	145252
B. Investičné výdavky	9254000	1645000	2809000	220022	686459	273698	67557	87131	101453
Výdavky spolu	19407000	12520000	14924000	679890	1151685	729245	535517	579918	597556

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

Výdavky môžeme rozčleniť do dvoch kategórií - neinvestičné výdavky a investičné výdavky. Vyššiu hodnotu mali neinvestičné výdavky, ktoré dosiahli 83,02 % z celkových výdavkov obce. Podstatná časť neinvestičných výdavkov smerovala do troch oblastí – do miestneho hospodárstva, školstva a vnútornej správy, kde bolo vynaložených 89,08 % výdavkov obce. Ostatná časť bola vynaložená hlavne do sociálnej (5,36 %), športovej oblasti (4,62 %) a do kultúry v danom roku smerovalo len 0,94 % z výdavkov obce. Investičné výdavky dosiahli 16,98 % na výdavkoch obce.

1.1.6 INFRAŠTRUKTÚRA

1.1.6.1 Sociálna infraštruktúra

Maloobchodná sieť je tvorená 4 predajňami s potravinami (COOP Jednota SD Nové Zámky, Belek, COOP Jednota SD Nové Zámky, Svätuša, Kováčová Alena, Roja). Sieť maloobchodných predajní dopĺňa maloobchod Koliba - Zázrivá s predajom syra a mliečnych výrobkov, Kvetinárstvo U mamy s predajom kvetov a darčiekov a Bioherb s predajom produktov zdravej výživy a darčiekov. K pohostinským službám v obci patria 2 pohostinstvá ale i Piváreň Cobra (kapacita 40 miest), Denný bar Slniečko (kapacita 25 miest), vináreň s terasou a na termálnom kúpalisku je k dispozícii gastronómické centrum s 11 bufetmi, cukráreň, 2 stánky so zmrzlinou, stánky s ponukou novín, textilu a suvenírov. Ďalej sa v obci nachádza stánkový predaj zeleniny a ovocia.

Stravovacie zariadenia zastupuje niekoľko reštaurácií – Reštaurácia Pulze (kapacita 40 miest), Reštaurácia Fontána (50 miest), Reštaurácia Jazmín (90 miest), Reštaurácia Max (148 miest), Reštaurácia Energy II. (75 miest), Reštaurácia U vodníka (104 miest a 120 miest na letnej terase) a Reštaurácia Castel (80 miest). Zariadenia dopĺňa Kaviareň Centrál park s kapacitou 40 miest a Cukráreň Romanza s kapacitou 30 miest.

Ubytovacie služby sú v obci značne rozsiahle. Návštevníkom je poskytované ubytovanie v hoteloch, penziónoch, chatách ale i na súkromí s celkovou kapacitou viac ako 2000 lôžok. Počas celého roka prenocuje v obci viac ako 100 000 návštevníkov s prevahou v letnom období. Medzi najväčšie ubytovacie zariadenia patria v obci hotel Borinka v areáli termálneho kúpaliska (96 lôžok), Penzión Andrejka (160 lôžok), Penzión Quatro I., II. III. IV. (140 lôžok), Penzión Energy I. a II. (120 lôžok), Penzión Prima (48 lôžok), Penzión Pulse (45 lôžok), Penzión Mery Ján (45 lôžok), Penzión Dom v záhrade (44 lôžok), Penzión Royal (42 lôžok), Penzión Astra I. a II. (40 lôžok), Penzión U vodníka I., II. a II. (31 lôžok), Penzión Jople (20 lôžok) a Penzión Fialový dom (17 lôžok). Ďalšie možnosti ubytovania sú i v chatkovej osade v 16 bungalovoch s kapacitou 64 lôžok a v Kempingu U sv. Urbana s kapacitou 60 stanov a 30 karavanov s komplexným vybavením. Novým trendom sa tiež stáva výstavba a predaj bytov v apartmánových domoch, akým sú napr. Apartmány Podhájska s 54 apartmánmi v 1-izbovom a 2-izbovom prevedení. Značné ubytovanie je poskytované návštevníkom tiež na súkromí.

Školskú sieť zariadení v Podhájskej tvoria materská škola a I. stupeň základnej školy. Materskú školu s vyučovacím jazykom slovenským v škol. roku 2005/2006 navštevovalo 24 detí, v škol. roku 2006/2007 to bolo 22 detí, ale v škol. roku 2014/2015 to bolo už len 18 detí. Výchovno-vzdelávací proces zabezpečujú v materskej škole 3 pedagógovia. Deti z materskej školy sa môžu stať žiakmi základnej školy v obci, ktorú v škol. roku 2005/2006 navštevovalo 30 žiakov, v škol. roku 2006/2007 to bolo 29 žiakov a v škol. roku 2014/2015 to bolo 31 žiakov (tab. 32). Na edukačnom procese sa podieľali 3 pedagógovia. Žiaci z vyšších ročníkov navštevujú základnú školu v Trávnici alebo v Šuranoch. Školské zariadenia dopĺňa školská jedáleň a školský klub.

Tab. 32 - Návštevnosť školských zariadení v obci Podhájska

Školský rok	Počet detí v MŠ	Počet detí v I. stupni ZŠ
2005/2006	24	30
2006/2007	22	29
2014/2015	18	31

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2007, 2015

Zdravotnícke zariadenia zastupuje v obci zdravotné stredisko, v ktorom pracujú 4 lekári - lekár pre dospelých (5-krát týždenne), lekár pre deti a dorast (5-krát týždenne), stomatológ (3-krát týždenne) a gynekológ (2-krát týždenne). V priestoroch zdravotného strediska je umiestnená aj Rýchla zdravotná pomoc so 6 zamestnancami, ktorí vykonávajú činnosť 24-hodín denne. Za liekmi obyvatelia nemusia odchádzať do mesta, nakoľko túto službu im poskytuje lekáreň Kristínka priamo v obci.

Pre kultúrnu a záujmovú činnosť má obec vybudované kultúrno-spoločenské centrum. Ku kultúrnym zariadeniam možno začleniť aj rímsko-katolícky kostol Narodenia Panny Márie z r. 1904 a rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z r. 1906. Ponuku občianskej vybavenosti rozširuje obecná knižnica, kino a dva amfiteátre. Vybavenosť obce dopĺňajú 2 cintoríny s 2 domami smútku.

Športové zariadenia reprezentuje športový areál s futbalovým ihriskom a 3 tenisové kurty ako aj športové ihriská a tenisové kurty v areáli kúpaliska.

Z administratívnych zariadení je v obci umiestnený obecný úrad s matrikou, pošta s poštovou bankou, 2 bankomaty a 1 zmenáreň.

Podhájska ako významné stredisko cestovného ruchu má zriadenú informačnú kanceláriu, ktorá uľahčuje pobyt návštevníkom. Poskytuje informácie nielen o areáli kúpaliska, možnostiach ubytovania ale i o zaujímavostiach a atraktivitách mikroregiónu Termál.

1.1.6.2 Domový a bytový fond

Podľa obecného úradu obce Podhájska v r. 2014 bol domový fond tvorený 517 domami. V domovom fonde bolo 339 trvalo obývaných a 178 neobývaných domov.

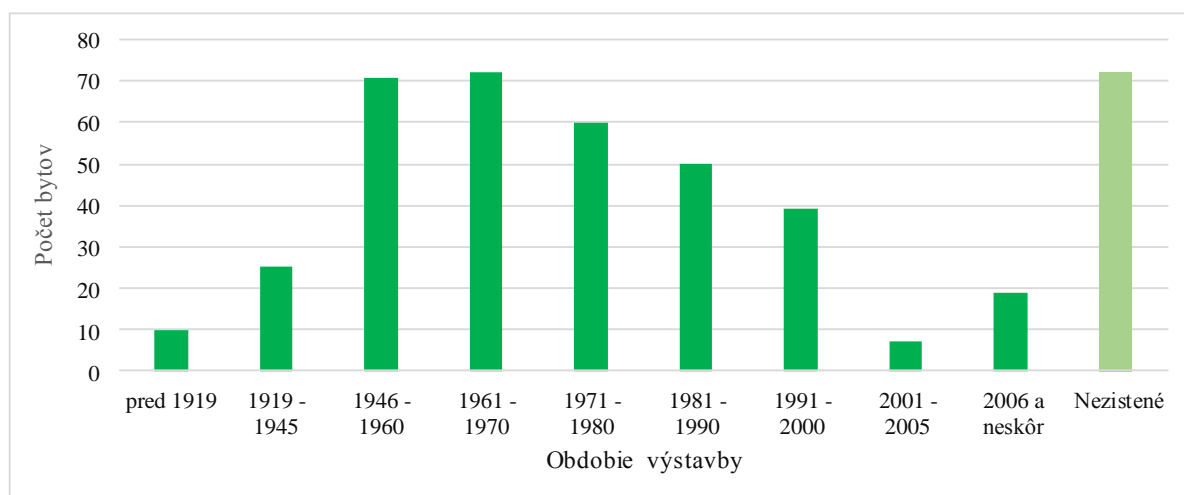
Bytový fond obce podľa SODB v r. 2011 tvorilo 425 bytov. Z celkového bytového fondu je 369 trvalo obývaných a 54 neobývaných bytov a v dvoch bytoch nebol zistený stav. Ich výstavba bola realizovaná v rôznych obdobiach.

K najstarším bytom patria byty z obdobia výstavby pred rokom 1919. V obci je ich 10. Z obdobia pred II. svetovou vojnou je 35 bytov, ktoré z bytového fondu tvoria 5,12 %.

Najviac bytov bolo postavených v období po vojne, do roku 1970. Z tohto obdobia je v obci 147 bytov, ktoré tvoria významnú časť bytového fondu - jednu pätinu (21,06 %). V ďalších dvoch dekádach výstavba pokračovala i keď bola nižšia, o čom svedčí počet bytov (graf 12).

Z obdobia rokov 1970 do roku 2000 je v obci 149 bytov (35,06 %) z bytového fondu obce. Po roku 2000 bolo v obci vystavaných 26 bytov. V SODB v r. 2011 bolo až 72 bytov, pri ktorých nebol zistený vek výstavby. Medzi týmito bytmi sa môžu vyskytovať i byty vystavané v období rokov 2000 - 2011.

Graf 12 - Bytový fond obce Podhájska podľa obdobia výstavby (r. 2011)



Zdroj: ŠÚ SR, 2015, spracované autormi

1.1.6.3 Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra

Územie obce je elektrifikované a plynofikované. Elektrická energia je dodávaná zo vzdušného vedenia č. 266 Nové Zámky - Levice. Primárnym zdrojom zemného plynu je distribučný vysokotlakový plynovod Bánov - Gbelce - Štúrovo. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo skupinového vodovodu Šurany - Podhájska - Trávnica. V r. 2014 využívalo možnosti zásobovania plynom 99 % obyvateľov a pitnou vodou prostredníctvom verejného vodovodu 99 % obyvateľov (tab. 33).

Tab. 33 - Technická, informačná a environmentálna infraštruktúra obce Podhájska (r. 2014)

Technická, environmentálna a informačná infraštruktúra	Ukazovateľ
Počet obyvateľov napojených na verejný vodovod	1030
Počet obyvateľov napojených na plynovod	1030
Počet obyvateľov napojených na kanalizáciu	-
Celková dĺžka kanalizácie (v km)	0,4
Skládka komunálneho odpadu	nie
Vývoz komunálneho odpadu na skládku	Skládka TKO Kolta
Množstvo vyprodukovaného odpadu v tonách	262
Množstvo vyseparovaného odpadu v tonách	45
Skládka bioodpadu - kompostáreň	áno
Vývoz separovaného odpadu do zberného dvora	Palárikovo
Miestny rozhlas	áno
Internet	áno
Káblková televízia	nie

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

V obci je čiastočne vybudovaná kanalizačná sieť v dĺžke 4000 m a ČOV, na ktorú je napojené termálne kúpalisko. Nedobudovaná kanalizácia ako aj nevyhovujúca tesnosť vybudovaných žump a septikov, ktorá je neskontrolovateľná a splaškové vody vypúšťané do miestnych vodných tokov značne ohrozujú kvalitu povrchovej i podzemnej vody. V rámci

obce je spracovaný projekt obecnej kanalizácie s napojením na jestvujúcu ČOV. V obci je tiež vybudovaná skládka bioodpadu (kompostáreň).

V oblasti informačnej infraštruktúry má obec vybudovanú telekomunikačnú sieť, miestny rozhlas, zabezpečený má televízny signál, pripojenie na internet a poštové služby.

1.1.6.4 Dopravná infraštruktúra

Územím obce neprechádzajú hlavné dopravné tepny Slovenska, významnými komunikačnými líniami sú preto cesty II. triedy. Obec je priestorovo naviazaná na západo-východnú os, ktorú tvorí cesta II/580 Šurany – Kalná nad Hronom, prepájajúca cestu I/75 Šaľa – Nové Zámky a cestu I/51 Nitra – Levice. Sieť dopravných komunikácií dotvárajú cesty III. triedy, pomocou ktorých sa obec napája na komunikačné ťahy. Ich stav je však na niektorých úsekoch technicky nevyhovujúci, časté je ich nevhodné usporiadanie a vybudovanie v nenormovaných kategóriách, niektoré majú poškodený kryt. Dopravné komunikácie sú doplnené miestnymi komunikáciami, ktorých pokračovaním mimo zastavaného územia sú účelové komunikácie, sprístupňujúce jednotlivé časti extravilánu s intravilánom.

Obec Podhájska zároveň leží na železničnej trati č. 150 spájajúcej Nové Zámky - Zvolen, pričom v obci majú zastávku nielen osobné vlaky ale aj medzinárodné rýchliky.

Nie popri všetkých miestnych obslužných a zberných komunikáciách sú vytvorené podmienky pre bezpečný pohyb chodcov, preto je potrebné dobudovať chodníky a skvalitniť miestne komunikácie.

1.1.7 CESTOVNÝ RUCH

Územie obce má podmienky pre rozvoj cestovného ruchu ako po stránke prírodného tak i kultúrno-historického potenciálu. Podhájska s termálnymi vodami je atraktívna pre návštevníkov počas celého roka.

Na báze termálnej silne mineralizovanej vody bolo v roku 1973 v Podhájskej vybudované termálne kúpalisko, ku ktorému pribudlo v roku 2012 Wellness centrum Aquamarin. V súčasnej dobe je komplex termálneho kúpaliska tvorený počas letnej sezóny 10 bazénmi, z ktorých majú 4 bazény geotermálnu vodu s teplotou do 40 °C (sedací bazén, detský bazén, rekreačný bazén – predný, oddychový bazén) a 6 bazénov využíva obyčajnú úžitkovú vodu s teplotou do 36 °C (dojazdový bazén s vodným toboganom, detský bazén, plavecký bazén, neplavecký bazén, ochladzovací bazén, relaxačný bazén). Súbor vodných atrakcií dopĺňajú prírodné soláriá. Počas zimnej sezóny je k dispozícii relaxačno-rekondičný komplex zahŕňajúci hydromasážne vane, vane s geotermálnou vodou, masáže v sprchovacom kúte, saunu či solárium. Návštevníci môžu využiť v tomto období 3 bazény (sedací bazén, detský bazén a ochladzovací bazén) s teplotami 18 - 40 °C. Wellness centrum Aquamarin tvorí vnútorný bazénový svet, vonkajší bazénový svet a vitálny svet. Vnútorný bazénový svet pozostáva z 5 bazénov (rekreačný bazén, integrovaný vírivý bazén, vírivý bazén, detský bazén a turecký bazén) s úžitkovou vodou s teplotou 32 až 36 °C. Vonkajší bazénový svet zahŕňa 2 bazény s termálnou vodou s teplotami 32-39 °C (relaxačný termálny bazén a detský termálny bazén) a 2 bazény s úžitkovou vodou (ochladzovací bazén a bio bazén). Súčasťou vonkajšieho bazénového sveta je aj sauna a Kneippov kúpeľ so striedavým kúpeľom nôh v studenej a horúcej vode, slúžiaci na lepšie prekrvenie dolných končatín a na stimuláciu krvného obehu či podporu imunity. Vitálny svet ponúka niekoľko druhov sáun (fínska, bio), inhalácií (solná, bylinková), kúpeľov (ochladzovací, morský) ako aj ďalšie atrakcie.

Rekreačný priestor kúpaliska je dobudovaný športoviskami a terasovite usporiadaný priestor s vegetáciou umožňuje slnenie ale i chládok návštevníkom kúpaliska.

Priamo v areáli termálneho kúpaliska je umiestnený hotel Borinka s kapacitou 96 lôžok v 2-3 lôžkových izbách. Súčasťou hotela je aj kaviareň. Ďalšie možnosti ubytovania sú v chatovej osade s kapacitou 64 lôžok a v kempingu s kapacitou 50 stanov a 20 karavanov s komplexným vybavením. V relaxačno-rekondičnom centre sú okrem občerstvenia lokalizované i ďalšie služby ako masáže, perličkové kúpele, elektroliečby, sauna ale i služby ako kaderníctvo, kozmetika, pedikúra a manikúra. Kúpalisko je doplnené viacerými stravovacími službami, malými predajcami textílií a suvenírov v predajných stánkoch.

Ubytovacie kapacity nielen v obci Podhájska ale i v mikroregióne Termál umožňujú krátkodobé ale i dlhodobé pobyty domácim a zahraničným návštevníkom.

Obec sa vyznačuje bohatou a dlhodobou históriou, ktorú dokumentujú nálezy volútovej kultúry z obdobia neolitu, ako i nálezy maďarovskej kultúry z obdobia eneolitu.

Pre účely cestovného ruchu je možné využiť i hodnotné kultúrno-historické pamiatky. Medzi takéto historicky zaujímavé objekty zaradujeme v obci rímsko-katolícky kostol Narodenia Panny Márie z r. 1904 a rímsko-katolícky kostol Nanebovzatia Panny Márie z r. 1906.

Hodnotnou a atraktívnou robí obec i zachovávanie ľudových tradícií a remesiel ako aj organizácia rôznych kultúrnych a spoločenských podujatí.

Z prírodného hľadiska je obec svojím vzhľadom a charakterom priamo predurčená pre rozvoj cykloturistiky s využitím navrhnutých cyklotrás.

1.1.8 KULTÚRNY A KOMUNITNÝ ŽIVOT

Život obci je úzko viazaný na kultúrnu, športovú, záujmovú činnosť, do ktorej sa môžu zapojiť i návštevníci v obci. V obci sa počas celého roka koná rad zaujímavých podujatí, ktoré pomáhajú stmelovať komunitu obyvateľov (tab. 34). Na činnosti obce sa zúčastňujú i viaceré spolky - Poľovnícky spolok Liska, Klub dôchodcov, Klub mladých, Slovenský zväz záhradkárov, Spoločnosť priateľov Gergela – rybárstvo, Červený kríž, Futbalový klub, Spolok futbalových veteránov a pod.

1.1.9 ENVIRONMENTÁLNE POMERY

Územie obce je z hľadiska kvality životného prostredia relatívne nenarušené. Na území sa nevyskytuje žiaden zdroj znečistenia, ktorý by vážnejšie poškodzoval životné prostredie.

Ovzdušie je znečisťované v minimálnej miere tuhými látkami a plynými exhalátmi z menších energetických zdrojov ako i z domácich kúrenísk na tuhé palivo. Menšou mierou sa na znečistení podieľa i prašnosť z automobilovej dopravy. Okrem toho je ďalším, i keď minimálnym zdrojom znečisťovania, aj poľnohospodárska výroba, predovšetkým intenzívnym obrábaním pôdy a pozberovou úpravou produktov.

Vodné toky, vodné plochy i podzemné vody sú znečisťované nielen poľnohospodárstvom, ale aj splaškami z domácností v dôsledku nedobudovanej kanalizácie. Kvalitu vodného toku Liska výrazne zase ovplyvňuje využívanie termálnej vody v rámci termálneho kúpaliska a jej nepostačujúce čistenie a odvádzanie po použití na účely cestovného ruchu. Kvalita podzemných vôd, ktoré spadajú do hydrogeologického rajónu neogénu Hronskej pahorkatiny, vykazuje v plnej miere zaradenie do 3. triedy kvality podľa stupňa kontaminácie.

Tab. 34 - Kalendárium podujatí v obci Podhájska

Mesiac	Podujatie	Organizátor
Január	Obecný fašiangový ples	Obec Podhájska
Február	Fašiangové slávnosti	Divadlo Prameň
Marec	Veľkonočné tvorivé dielne	Klub dôchodcov a telesne postihnutých, Informačné centrum Podhájska
Apríl	Rybárske preteky o pohár starostu obce	Spolok priateľov Gergeľa
	Stavanie mája	Obecný úrad Podhájska, Divadlo Prameň, Klub dôchodcov a
Máj	Oslava Dňa matiek	Obecný úrad
Jún - september	Remeselné pondelky	Informačné centrum Podhájska, Klub dôchodcov a telesne postihnutých
Jún - september	Kino a tanečné zábavy	Kaviareň Centrál park
Júl	Sochárske sympóziu, Podhájske slávnosti ľudových remesiel	Termálne kúpalisko Podhájska
Júl - august	Hudobné leto	Termálne kúpalisko Podhájska
September	Svetový deň turizmu	Informačné centrum Podhájska
Október	Jubilantom	Obecný úrad Podhájska
November	Vianočné tvorivé dielne	Klub dôchodcov a telesne postihnutých, Informačné centrum Podhájska
December	Mikuláš	Obecný úrad Podhájska
	Vianočný koncert	Divadlo Prameň Podhájska
	Posedenie pod jedličkou	Klub dôchodcov a telesne postihnutých

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

Pôda nevykazuje takmer žiadne známky kontaminácie. Vážnejšie ohrozenie pôdy predstavuje iba vodná erózia, kde 84,05 % poľnohospodárskej pôdy územia postihuje stredne silná erózia a 4,34 % postihuje silná erózia. Z celkovej plochy poľnohospodárskej pôdy je až 57,81 % pôd zaradených medzi bonitované pôdno-ekologické jednotky 1 až 4 triedy, teda medzi osobitne chránené pôdy.

Poškodenie a ohrozenie bioty súvisí v území najmä s premenou prevažnej väčšiny plochy na poľnohospodárske pozemky alebo na zastavané plochy, v dôsledku čoho sa pôvodné druhy rastlín a živočíchov zachovali len v enklávach. Zvyšky pôvodných lesov vykazujú v obci v 51,15 % mierne poškodenie, v 5,46 % stredné poškodenie a v 18,47 % silné až veľmi silné poškodenie. Bez poškodenia je v území 5,26 % lesov. Z hľadiska ekologickej stability bol priestor na 84,88 % plochy vyhodnotený ako ekologicky nestabilný.

Zvyšky pôvodných častí prírody sú v obci predmetom európskej ochrany prírody. V obci sa nachádza chránené územie európskeho významu NATURA 2000 pod názvom Osmíny. Na rozlohe 98,84 ha, v obciach Podhájska a Veľké Lovce, sú predmetom ochrany biotopy xerothermných krovín, karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy, eurosibírske dubové lesy na spraši a piesku a panónsko-balkánske cerové lesy.

Obec v roku 2014 vyprodukovala 262 ton odpadu, z ktorého 17,2 % (45 ton) bolo separovaných. Komunálny odpad je vyvážaný na skládku TKO Kolta a vyseparovaný odpad je vyvážaný do zberného dvora v Palárikove.

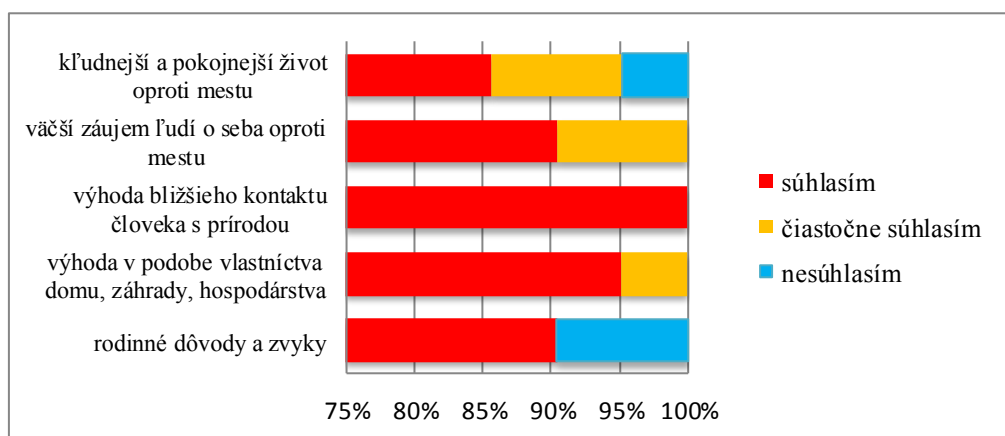
1.2 VÝSLEDKY ANKETY OBYVATEĽOV A PODNIKATEĽOV

V roku 2014 bola v obci Podhájska zrealizovaná anketová štúdia s cieľom zistenia názorov obyvateľstva obce na regionálny rozvoj. Súčasťou tohto prieskumu bolo tiež identifikovať aktivity a návrhy obyvateľstva v spojitosti s rozvojom samotnej obce ale i celého mikroregiónu Termál.

V rámci prieskumu bolo anketovaných 53 respondentov, čo predstavuje 10 % EAO obce. Medzi respondentmi prevládali ženy (57 %) nad mužmi (43 %). Z hľadiska vekovej štruktúry respondentov prevládali 38 % obyvatelia vo veku 40 až 49 rokov. Po nich nasledovali 19 % obyvatelia vo veku 30-39 rokov a 14 % zastúpenie mali obyvatelia vo veku 20-29 rokov ako aj 50-59-roční a obyvatelia nad 60 rokov. Vo vzdelanostnej štruktúre boli dominantní respondenti so stredoškolským vzdelaním bez maturity (38 %) a so stredoškolským vzdelaním s maturitou (26 %). Z oslovených respondentov býva až 81 % v obci viac ako 15 rokov. Kvalitu života prezentuje aj charakter bývania. Prevažujú respondenti bývajúci v nových rodinných domoch (42 %). Po nich nasledujú respondenti žijúci v starších domoch (32 %) a v nových rodinných domoch (26 %). Väčšina opýtaných (90 %) vlastní záhradu alebo humno ale len 19 % opýtaných sa zoberá na svojom pozemku chovom úžitkových zvierat.

V súvislosti so zhodnotením aktuálneho stavu **obce ako miesta bývania** boli hodnotené výhody či nevýhody bývania v obci (graf 13).

Graf 13 - Výhody bývania v obci Podhájska podľa respondentov



Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

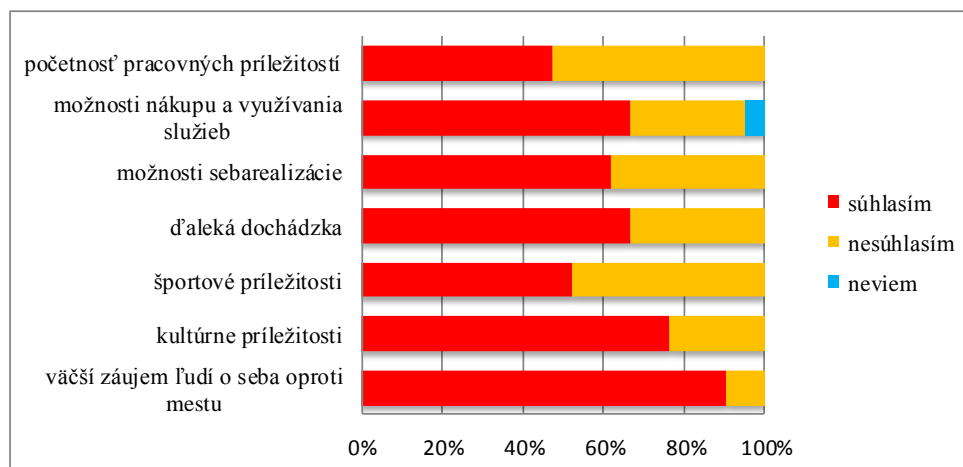
Všetci opýtaní uvideli, že im bývanie v obci poskytuje bližší kontakt s prírodou. Väčšina opýtaných (95 %) potvrdila, že im bývanie v obci umožňuje výhodu vlastníctva domu, záhrady či hospodárstva a zároveň 90 % respondentov vyhovuje väčší záujem ľudí o seba oproti mestu. Taktiež 90 % respondentov oceňuje rodinné zvyky a dôvody pre bývanie v obci. Až 86 % opýtaných vidí výhody bývania v kludnejšom a pokojnejšom živote oproti životu v meste (graf 13).

Za najväčšiu nevýhodu považujú respondenti väčší záujem ľudí o seba oproti mestu, pričom túto nevýhodu vníma až 90 % respondentov (graf 14).

Za ďalšie nevýhody bývania v obci považujú viacerí opýtaní (76 %) nízke zastúpenie kultúrnych príležitostí ako aj ďalekú dochádzku či menšie množstvo nákupných možností a ponuky služieb (67 %). Naopak nevýhody bývania v obci v množstve a kvalite športových príležitostí odmietlo 48 % respondentov a v početnosti pracovných príležitostí 52 %

respondentov. Taktiež možnosti na sebarealizáciu nevníma 38 % respondentov ako nevýhodu. Napriek určitým výhradám o zmene bývania do budúcnosti uvažuje iba 5 % opýtaných.

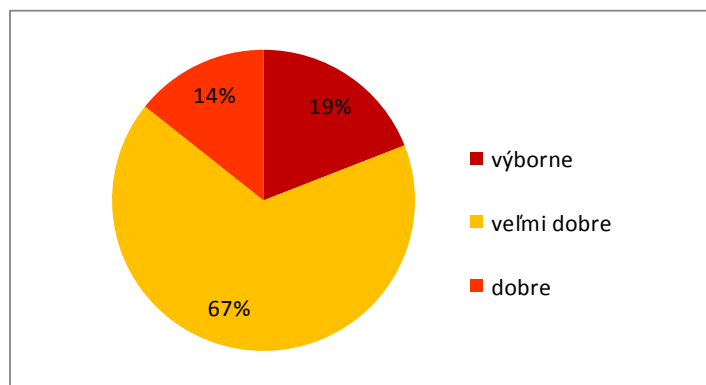
Graf 14 - Nevýhody bývania v obci Podhájska podľa respondentov



Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

V celkovom hodnotení podmienok pre bývanie v obci (graf 15) uviedlo najviac respondentov známku „veľmi dobre“ (67 %). Po ňom nasledovalo hodnotenie „výborne“, ktoré uviedlo 19 % opýtaných a hodnotenie „dobré“, ktoré si zvolilo 14 % opýtaných. Hodnotenie dostatočne a nedostatočne sa neobjavilo ani raz.

Graf 15 - Hodnotenie podmienok pre bývanie v obci Podhájska podľa respondentov



Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

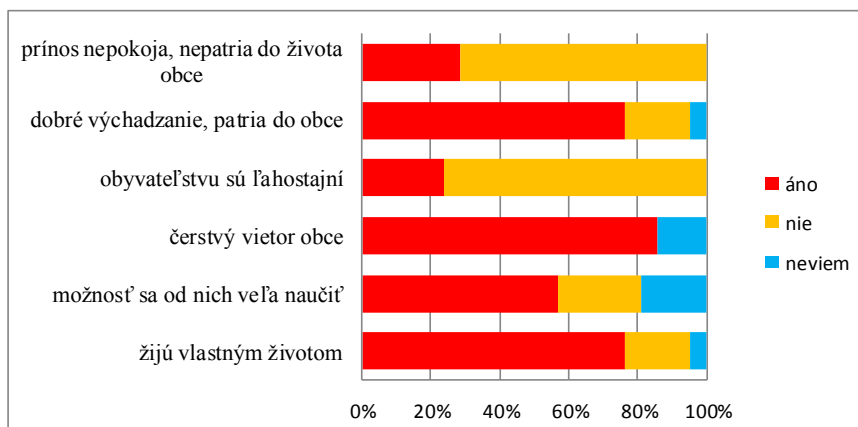
V hodnotovej orientácii života v obci prevláda medzi 52 % respondentov priorita mať dosť peňazí i na úkor voľného času a tvorby príjemného prostredia v obci. Zároveň však až 48 % respondentov zdieľa názor, že príslušná priorita je menej podstatná v ich živote. Preferenciu života v peknom a príjemnom prostredí obce aj za cenu niektorých ekonomických nevýhod a strát zase uvádza 43 % respondentov a 19 % respondentov sa čiastočne stotožňuje s týmto tvrdením. Zároveň až 70 % opýtaných nemá záujem o spoločenské dianie v obci.

O tom, ako obyvateľstvo obce vníma víkendové obyvateľstvo, svedčí graf 16. Z celkového počtu respondentov považuje 76 % opýtaných víkendové obyvateľstvo za súčasť obce a vychádza s nimi dobre. Svoju ľahostajnosť vyjadrilo k víkendovému obyvateľstvu iba 24 % opýtaných a naopak až 76 % obyvateľom nie je víkendové obyvateľstvo ľahostajné. Prínos nepokoja zo strany víkendového obyvateľstva či návštevníkov vníma v obci iba 29 % opýtaných. Pre 86 % respondentov predstavuje víkendové obyvateľstvo čerstvý vietor obce

s možnosť vytvárania nových vzťahov a kontaktov. Zo všetkých opýtaných má 57 % názor, že sa má čo od víkendového obyvateľstva naučiť. S vyjadrením, že si víkendové obyvateľstvo žije vlastným životom sa stotožňuje až 76 % opýtaných.

Obyvateľstvo tiež vyjadrovalo svoju ústretovosť k turistom. Zo všetkých opýtaných by 67 % respondentov ubytovalo turistov na súkromí a vo svojej záhrade by im dovolilo stanovať 71 % opýtaných.

Graf 16 - Názory na víkendové obyvateľstvo v obci Podhájska podľa respondentov



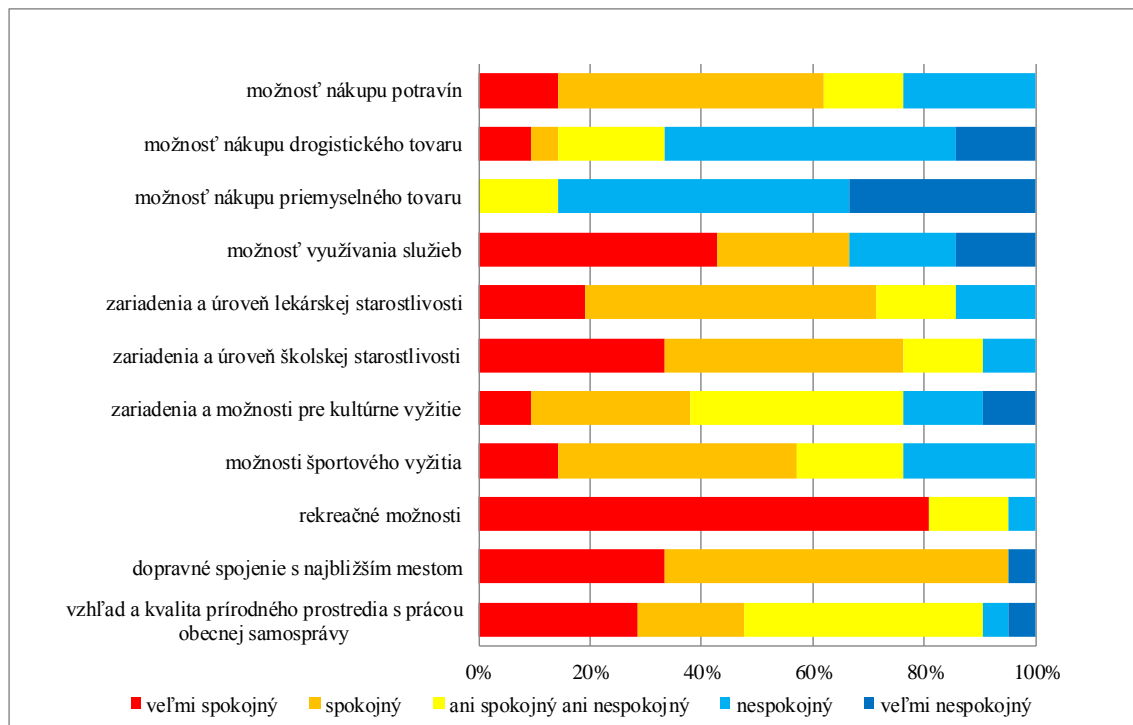
Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

Kvalitu životných podmienok obyvateľstva ovplyvňuje najmä sociálna vybavenosť obce. Z tohto pohľadu sa názory obyvateľstva rôznia v závislosti od príslušnej životnej podmienky, celkovo však možno konštatovať prevládajúcu spokojnosť obyvateľstva s vybranými životnými podmienkami v obci, dokonca v rámci hodnotení sa ani raz neobjavila veľká nespokojnosť s vybranými životnými podmienkami (graf 17).

Najväčšiu spokojnosť prejavilo obyvateľstvo s rekreačnými možnosťami, kde až 81 % opýtaných bolo veľmi spokojných. Výborné hodnotenie dosiahli aj možnosti využívania služieb, kde 43 % opýtaných bolo veľmi spokojných a 24 % spokojných. Ďalšiu spokojnosť vyjadrili respondenti s dopravným spojením s najbližším mestom, kde bolo 33 % respondentov veľmi spokojných a 62 % spokojných. Výraznú spokojnosť vyjadrilo obyvateľstvo aj so zariadeniami a úrovňou lekárskej starostlivosti, kde bolo 52 % spokojných respondentov a 19 % veľmi spokojných respondentov a so zariadeniami a úrovňou školských zariadení (33 % veľmi spokojných a 43 % spokojných opýtaných). V hodnotení možností nákupu potravín sa prejavila u 62 % opýtaných úplná alebo čiastočná spokojnosť. Taktiež pomerne pozitívne bol hodnotený vzhľad a kvalita prírodného prostredia spolu s prácou obecnej samosprávy, pričom s touto oblasťou je 48 % opýtaných spokojných alebo veľmi spokojných. Možnosti športového vyžitia zhodnotilo 52 % opýtaných pozitívne ale zároveň až 24 % respondentov bolo nespokojných. Výrazná ani spokojnosť ani nespokojnosť bola sledovaná v hodnotení zariadení a možností pre kultúrne vyžitie (38 % respondentov), ale zároveň je tu aj 38 % veľmi spokojných či spokojných respondentov.

Najväčšia nespokojnosť respondentov sa prejavila v možnostiach nákupu priemyselného tovaru, ktorú potvrdilo 33 % veľmi nespokojných respondentov a 52 % nespokojných respondentov. Ďalšiu nespokojnosť vyjadrili opýtaní k možnostiam nákupu drogistického tovaru, kde zaznamenávame 14 % veľmi nespokojných a 52 % nespokojných respondentov.

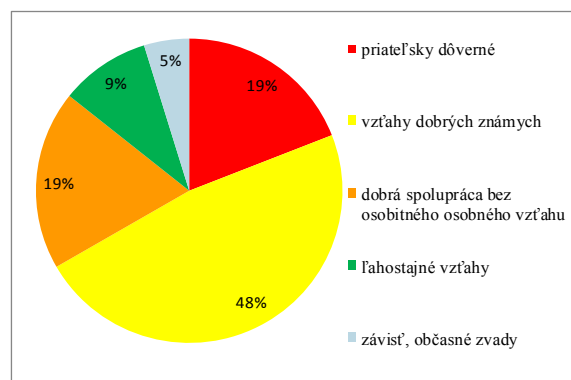
Graf 17 - Spokojnosť s vybranými životnými podmienkami v obci Podhájska



Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, *spracované autormi*

V ďalšej časti bola prostredníctvom respondentov hodnotená **obec ako sociálny priestor**. Pri charakterizovaní úrovne susedských vzťahov (graf 18) prevládali v 57 % blízke alebo v 62 % skôr voľné susedské vzťahy, ktoré sa podľa 48 % respondentov prejavujú ako vzťahy dobrých známych a podľa 19 % respondentov v podobe dobrej spolupráce aj bez osobitného osobného vzťahu, prípadne ako priateľsky dôverné. Iba 9 % respondentov vníma ľahostajné susedské vzťahy a 5 % pociťuje v týchto vzťahoch závisť či prežíva občasnú zvrhlosť. Vo vzťahu k obecnému zastupiteľstvu konštatovalo len 5 % respondentov chladné a trochu napäté vzťahy. Na druhej strane až 76 % respondentov hodnotí dobrú spoluprácu bez osobitného osobného vzťahu s obecným zastupiteľstvom a 14 % má s obecným zastupiteľstvom vzťahy ako s dobrými známymi. Častý záujem o dianie v obci má len 29 % respondentov a občasný záujem má 19 % opýtaných. Väčšinou snahu o zatriaktivnenie života v obci a jeho skrášlenie vníma 24 % opýtaných ale až 71 % respondentov si myslí, že niektorí obyvatelia sa snažia o pozitívne zmeny v obci ale väčšine je táto snaha ľahostajná.

Graf 18 - Prevládajúce susedské vzťahy v obci Podhájska podľa respondentov

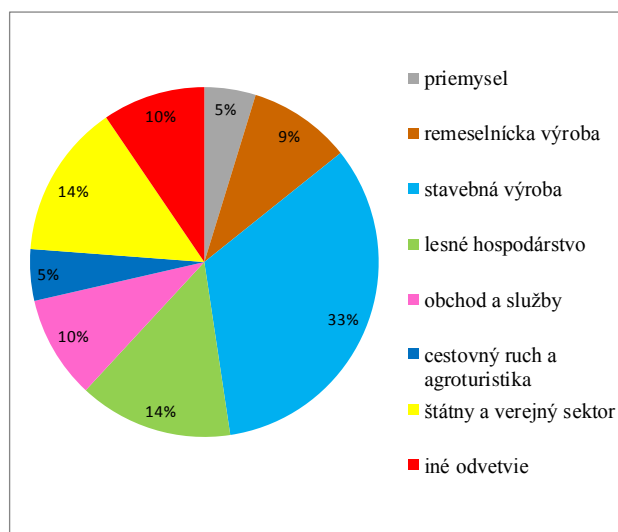


Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, *spracované autormi*

V hodnotenej oblasti **obec a práca** bolo prostredníctvom prieskumu zistené, že zo všetkých opýtaných bolo 95 % zamestnaných. Z opýtaných zamestnaných respondentov 80 % pracuje v obci a až 67 % zamestnaných pracuje v súkromnej sfére. Ako dôvod zamestnania sa v mieste bydliska uviedlo 29 % zamestnaných respondentov súkromné podnikanie a 24 % iné dôvody. Za najväčší dôvod nevyužitia pracovných príležitostí mimo miesta bydliska považuje väčšina zamestnaných opýtaných respondentov (38 %) nevýhodnú vzdialenosť a dopravné možnosti a súkromné podnikanie ako dôvod uviedlo 29 % opýtaných zamestnaných respondentov. O zmene práce neuvažuje do budúcnosti žiaden zo zamestnaných respondentov. V sledovaní spokojnosti s pracovnými možnosťami v obci vyjadrovali respondenti celkovo spokojnosť, pričom u mužov to bolo 43 % a u žien 57 %.

Obyvatelia obce majú záujem aj o vznik nových pracovných miest v obci (graf 19).

Graf 19 - Odvetvia s najžiadanejšími novými pracovnými miestami v obci Podhájska

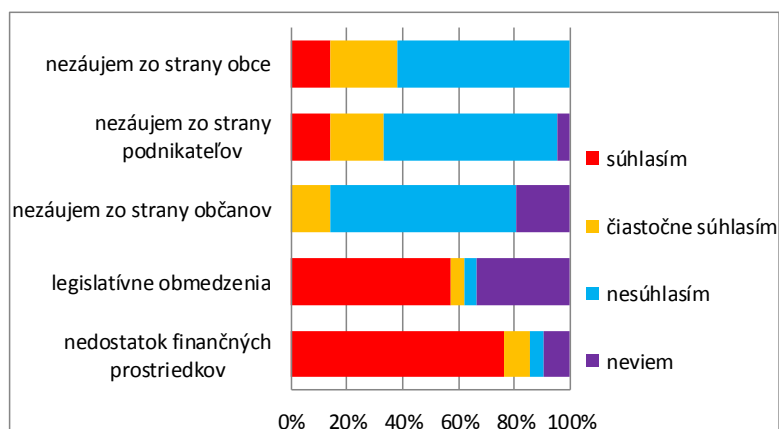


Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

Medzi odvetvia s najpotrebnejším vznikom nových pracovných miest zaradili respondenti stavebnú výrobu (33 %), lesné hospodárstvo (14 %) a štátny a verejný sektor (14 %).

Pre lepšiu orientáciu bolo podľa respondentov vybraných 5 dôvodov absencie pracovných miest v obci (graf 20).

Graf 20 - Príčiny nevzniknutia pracovných miest v obci Podhájska podľa respondentov

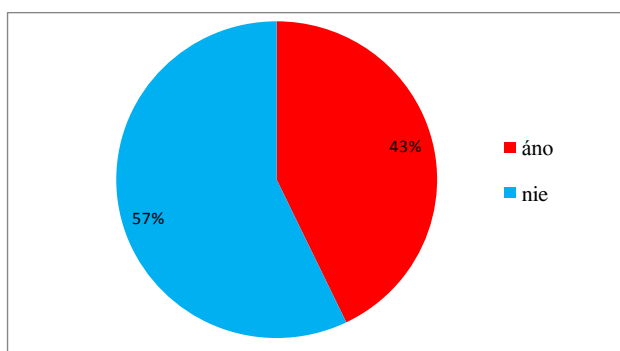


Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

Za hlavný dôvod nevzniknutia pracovných príležitostí považuje väčšina opýtaných (76 %) nedostatok finančných prostriedkov. Z ďalších dôvodov vystupujú do popredia legislatívne obmedzenia, pričom s daným dôvodom súhlasí a čiastočne súhlasí 62 % respondentov. Ako ďalší dôvod pre nevytvorenie nových pracovných príležitostí uvádzali respondenti nezáujem zo strany obce ako aj nezáujem zo strany podnikateľov, ku ktorým sa prikláňa len 19 % opýtaných avšak zároveň 62 % opýtaných s daným tvrdením nesúhlasí. Nezáujem zo strany občanov odmietlo až 67 % respondentov.

Ako vidieť z grafu 2, len 43 % respondentov nemá záujem podnikat'. Za najlepšiu oblasť pre podnikanie považujú záujemcovia o podnikanie oblasť cestovného ruchu a služieb.

Graf 21 - Záujem respondentov v obci Podhájska o podnikanie



Zdroj: Dotazníkový prieskum v obci Podhájska 2014, spracované autormi

V rámci regionálneho rozvoja obce sa stotožňuje obyvateľstvo najmä s rozvojom kultúrnych a spoločenských podujatí (48 %) a dobudovaním cyklotrás (24 % respondentov).

Z hľadiska perspektív rozvoja mikroregiónu výrazne (63 % respondentov) dominujú aktivity zamerané na rozvoj kúpeľníctva. Za prvú a dominantnú aktivitu z hľadiska rozvoja mikroregiónu s ohľadom na trvalo udržateľný rozvoj považuje 45 % respondentov dobudovanie infraštruktúry ako aj rozvoj turistiky. V hodnotení najatraktívnejších miest v mikroregióne dominuje z pohľadu respondentov obce samozrejme samotná obec Podhájska (100 % opýtaných) a za najobľúbenejšie miesto v mikroregióne považujú respondenti rovnako svoju obec (54 % opýtaných). Odraz spolupráce obcí v mikroregióne v živote obyvateľov a v skvalitnení životného prostredia vidí prevažná väčšina opýtaných (81 %) vo vzájomnej spolupráci a podpore.

V súvislosti s projektom tvorby PHSR obce bol zaujímavý a prínosný aj **prieskum podnikateľského prostredia**, ktorý predstavuje pre ďalší rozvoj územia nezastupiteľný zdroj informácií. Inovativnosť a investičná ochota podnikateľského prostredia sú totiž kľúčovými faktormi ekonomického rozvoja. Tieto faktory, okrem globálnych makroekonomických ukazovateľov, či legislatívnych podmienok, do značnej miery závisia od spolupráce súkromného sektora s miestnou samosprávou a intenzity vzájomných vzťahov. Z tohto dôvodu bolo žiaduce poznanie názorov a potrieb miestnych podnikateľských subjektov a analýza situácie súkromného sektora. Prostredníctvom dotazníka adresovaného miestnym podnikateľom, tak boli získané informácie o názoroch a potrebách tých, ktorí investujú a vytvárajú pracovné príležitosti pre obyvateľov.

V rámci daného prieskumu boli v obci oslovení viacerí podnikatelia, avšak návratnosť anonymných dotazníkov bola pomerne nízka a predstavovala 4 dotazníky. Vzhľadom na počet zamestnancov pôsobí v podnikateľskej sfére obce niekoľko väčších spoločností ako napr. KRAINTEK, s.r.o. Podhájska (viac ako 80 zamestnancov), Termálne kúpalisko Podhájska, s.r.o. (viac ako 80 zamestnancov) či PD Podhájska - Radava (do 20

zamestnancov). Okrem nich pôsobí v obci niekoľko menších spoločností, ktoré zamestnávajú 1 až 2 zamestnancov. Predmetom podnikania dvoch oslovených podnikateľov je priemyselná výroba a u dvoch podnikateľov sú to služby v oblasti cestovného ruchu. Z oslovených spoločností tri pôsobia na trhu viac ako 10 rokov a jedna vykonáva svoju činnosť 9 rokov. Priemerná mesačná mzda dosahuje 581 - 680 EUR, ale v niektorých spoločnostiach je to aj v rozmedzí 681 - 780 EUR. Ako dôvod podnikania v danej obci uvádzajú podnikatelia trvalé bydlisko a vlastné výrobné priestory. Z hľadiska počtu zamestnancov sledujeme v rámci spoločností pomerne stabilnú situáciu v podobe rovnakého počtu zamestnancov. Avšak v prípade dvoch spoločností nastal oproti minulému roku nárast počtu zamestnancov. Do budúcnosti počítajú ich majitelia s miernym nárastom počtu zamestnancov. V hospodárení vykazujú všetky spoločnosti pozitívny vývoj, ktorý sa prejavil v kladnom hospodárskom výsledku. Okrem jednej spoločnosti pôsobia všetky spoločnosti na slovenskom i zahraničnom trhu. Všetky spoločnosti plánujú tiež do budúcnosti modernizáciu a rekonštrukciu existujúcich objektov a zariadení prípadne s kúpou alebo výstavbu nových objektov alebo zariadení. V štruktúre zamestnancov prevládajú v dvoch spoločnostiach osoby s učňovským vzdelaním, v jednej spoločnosti osoby s úplným stredoškolským vzdelaním s maturitou alebo s vyšším odborným vzdelaním a v jednej spoločnosti osoby s vysokoškolským vzdelaním. Ich pracovnú kvalitu hodnotili majitelia ako veľmi dobrú prípadne dobrú.

Za najzávažnejšie **problémy na trhu práce** sú z hľadiska samotných spoločností považované najmä vysoká cena práce, legislatívne reštrikcie trhu práce a nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily v danom odvetví. Za najvýznamnejšie **faktory ovplyvňujúce podnikateľské prostredie** označili spoločnosti predovšetkým výhodnú polohu obce, ústretovosť obecnej samosprávy, atraktivnosť prostredia a spoluprácu s ostatnými firmami. V hodnotení negatívnych faktorov ovplyvňujúcich podnikateľskú činnosť dominovala cena vstupov (materiál, služby a pod.), zahraničná konkurencia, legislatívne obmedzenia, úroveň vybavenia firmy pre podnikanie a vysoké ceny nehnuteľností.

Podnikatelia sa tiež vyjadrovali k **hlavným oblastiam hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce**, v ktorom by preferovali aktivity zamerané na malé a stredné podnikanie, dopravu v obci, modernizáciu technickej infraštruktúry, imidž a propagáciu obce, kultúru a spoločenský život. **V hodnotení verejných služieb** poskytovaných daným spoločnostiam v prvom rade považovali oslovení podnikatelia obec za veľmi vhodné miesto na podnikanie. Za najlepšie bolo hodnotené zásobovanie vodou a požiarna ochrana. Horšie bola hodnotená likvidácia odpadov a najhoršie hodnotenie získalo z verejných služieb odkanalizovanie obce. Služby obecnej samosprávy vo vzťahu k ich podnikaniu hodnotia firmy s istými výhradami, medzi ktoré patrí najmä pozemková politika obce ako aj slabá podpora malého a stredného podnikania.

V rámci **nástrojov na podporu podnikania** by podnikatelia uvítali spoločnú propagáciu podnikov obce a mikroregiónu, poskytovanie finančnej podpory podnikateľom, poskytovanie daňových úľav a úľav na poplatkoch, zvýhodnenie pri prenájme a predaji nehnuteľností.

Samotné **perspektívy obce** vidia podnikatelia predovšetkým v obojstrannej spolupráci podnikateľov a obce, vo vytváraní spravodlivého podnikateľského prostredia, väčšej komunikácii a v spoločných pravidelných stretnutiach podnikateľov spolu s obecnou samosprávou.

1.3 EX-POST HODNOTENIE PHSR OBCE PODHÁJSKA 2007 – 2013

Predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Podhájska na roky 2007 – 2013 sa sústreďoval na päť základných cieľov:

- podpora rozvoja cestovného ruchu,
- dobudovanie infraštruktúry,
- rozvoj podnikateľských aktivít a posilnenie ekonomiky obce,
- ochrana životného prostredia,
- aktivizácia miestnych partnerov a rozvoj spolupráce.

V oblasti cestovného ruchu boli naplánované aktivity spojené so zvýšením propagácie obce vydávaním propagačných materiálov a pod., vytvorením podporných programov pre rozvoj agroturistiky, rozšírením ubytovacích a stravovacích zariadení a vytvorením nových turistických atrakcií. V rámci tohto cieľa boli viaceré aktivity aj zrealizované. Pre zlepšenie propagácie obce bolo napr. vybudované turistické informačné centrum, spracované a vytlačené boli propagačné materiály o obci a mikroregión Termál, vybudované boli nové turistické atrakcie, z ktorých najvýznamnejšie bolo vybudovanie Wellness centra Aquamarin. Zrealizované bolo tiež značenie cykloturistických trás. Vo veľkej miere boli zrealizované počas predchádzajúceho obdobia aktivity zamerané na dobudovanie infraštruktúry, pričom boli zrekonštruované niektoré verejné budovy, zrekonštruované boli niektoré miestne komunikácie a chodníky a pod. (tab. 35). V rozvoji podnikateľských aktivít bola podporovaná spolupráca obecnej samosprávy s podnikateľmi. V oblasti ochrany životného prostredia boli zlikvidované nelegálne skládky odpadov a revitalizované boli verejné priestory. V aktivizácii miestnych partnerov a rozvoji spolupráce boli realizované aktivity zamerané na zapojenosť obyvateľstva do života obce predovšetkým v rámci jednotlivých kultúrno-spoločenských akcií.

Aktivity, ktoré nebolo možné vzhľadom na nedostatok finančných zdrojov splniť, sa premietajú do nového akčného plánu obce. Zahŕňajú napr. dobudovanie parkov a výsadbu stromov, vybudovanie peších zón, rekonštrukciu verejných budov a ďalšie.

Tab. 35 - Zrealizované projekty v obci Podhájska v období rokov 2007 - 2013

Názov investície - projektu	Obdobie realizácie	Objem finančných prostriedkov v €	Finančné prostriedky podľa zdrojov financovania (v EUR)				
			Štátny rozpočet	VÚC	Obec	EÚ	Súkromné zdroje
Závlaha šport. areálu	2007	8 139			8 139		
Výstavba šatní pre futbalistov	2012	32 449			32 449		
Výmena okien zdravotného strediska	2009	28 678	6639		22 039		
Výstavba chodníkov	2013	49 494			49 494		
Zateplenie materskej školy	2014	46 656	13 500		33 156		
Rekonštrukcia sobášnej miestnosti	2010	10 147			10 147		
Rekonštrukcia domu smútku	2010	5 011			5 011		
Rekonštrukcia miestneho rozhlasu	2012	19 619			19 619		
Rekonštrukcia chodníka od železnice k TK	2008	28 965			28 965		

Názov investície - projektu	Obdobie realizácie	Objem finančných prostriedkov v €	Finančné prostriedky podľa zdrojov financovania (v EUR)				
			Štátny rozpočet	VÚC	Obec	EÚ	Súkromné zdroje
Rekonštrukcia parkoviska pri OcÚ	2013	9 754			9 754		
Rekonštrukcia chodníka Žel. ulica	2007	11 232			11 231		
Oplotenie cintorínov	2010	24 076			24 076		
Výstavba parku pred železničnou stanicou	2009	23 890			23 890		
Chodník na cintorín Belek	2010	10 300			10 300		
Chodník na cintorín Svätúša	2010	29 218			29 218		
Výstavba nájomných bytov	2011	596 203	166 350		33 000		
Revitalizácia projekt EÚ	2011	240 571			56 392	184179	
Kamerový systém v obci	2011-13	41 054	22 000		19 054		
Rekonštrukcia cesty za Humnami	2012	11 354			11 354		
Odpočívadlo pre cyklistov	2014	2000		1800	200		
Park pri kostole Belek	2014	34 472			34 472		
Chodník na Senčianskej ul. k Novej ul.	2008	6 766			6766		
Rekonštrukcia ČOV	2008	222 570	77 899		144 670		

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

1.4 SWOT ANALÝZA

Na základe získaných informácií o území bola následne vytvorená SWOT analýza, ktorá je považovaná na danej úrovni za jeden z najefektívnejších nástrojov plánovania, pomáhajúci ujasniť situáciu a zhodnotiť potenciál územia. SWOT analýza (S - Strong points, W - Weak points, O - Opportunities, T - Threats) predstavuje jednoduchú, ale pritom výstižnú, vyčerpávajúcu a objektívnu charakteristiku silných a slabých stránok (vnútorná analýza) skúmanej oblasti a jej možných príležitostí a ohrození (vonkajšia analýza). Silné stránky zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody územia pre rôzne typy rozvojových aktivít, slabé stránky sú ohrozujúce, limitujúce a majú negatívny vplyv na rozvoj územia. Príležitosti tvoria možnosti a šance pre rozvoj územia a plynú prevažne z vonkajšieho prostredia. Ohrozenia predstavujú riziká vonkajšieho prostredia a môžu negatívne ovplyvniť rozvoj obce.

Silné stránky	Slabé stránky
▪dobra dopravná dostupnosť (cestná a železničná doprava),	▪prirodzený, migračný a celkový úbytok obyvateľstva,
▪atraktívne prírodné prostredie,	▪migrácia najmä mladého obyvateľstva,
▪pokles nezamestnanosti obyvateľstva,	▪vysoký index starnutia obyvateľstva,
▪ústretovosť obyvateľstva,	▪vysoké ceny nehnuteľností,
▪ záujem obyvateľstva o podnikanie,	▪nedostatočné zviditeľnenie obce pre zahraničných návštevníkov,
▪silne prevažujúca podnikateľská činnosť v oblasti služieb,	▪absencia doplnkových služieb,

Silné stránky	Slabé stránky
▪existencia niekoľkých tradičných výrobcov a priemyselných výrobkov (KRAINTEK, Slovket ...),	▪nedostatok športových zariadení (tenisové kurty, volejbalové ihriská, ...),
▪vhodné klimatické a pôdne podmienky pre poľnohospodárstvo,	▪nedostatok stálych pracovných príležitostí,
▪samozásobiteľné pestovanie ovocia a zeleniny,	▪narastajúci hluk a prašnosť v území,
▪tradičné vinárstvo, poľovníctvo,	▪nedobudovaná kanalizácia,
▪narastajúci podiel obyvateľstva so sekundárnym vzdelaním,	▪málo pracovných príležitostí pre mladých ľudí,
▪vybudované cyklotrasy,	▪málo pracovných príležitostí pre obyvateľstvo s vyšším vzdelaním,
▪dobro rozvinutý cestovný ruch,	▪nevyužitá možnosť v oblasti vinárstva,
▪termálne kúpalisko známe svojimi liečivými účinkami s celoročnou prevádzkou vo vlastníctve obce,	▪náchylnosť územia na vodnú eróziu,
▪existencia a aktivita spoločenských organizácií,	▪nedostatočná ponuka doplnkových služieb pre turistov,
▪vysoká návštevnosť termálneho kúpaliska (aj jednoduchí návštevníci),	▪časť územia ležiaca v záplavovom území,
▪efektívne využívanie geotermálnej energie (skleníkové pestovanie kvetov a zeleniny),	
▪dostatok príležitostných pracovných miest,	
▪organizovanie kultúrnych a spoločenských podujatí,	
▪potenciál obce pre rozvoj cestovného ruchu,	
▪zachovávanie remesiel,	
▪vybudované ubytovacie a stravovacie zariadenia,	
▪fungujúce informačné zariadenie,	
▪vybavenosť zdravotníckymi zariadeniami,	
▪vhodný reliéf pre cykloturistiku,	
▪kvalitný ľudský potenciál,	
▪kvalitné životné prostredie,	
▪chránené územie európskeho významu,	
Príležitosti	Ohrozenia
▪podpora vinárstva,	▪úbytok mladého obyvateľstva z obce,
▪podpora rozvoja agroturistiky,	▪zhoršenie sociálnej situácie obyvateľov,
▪podpora podnikateľskej činnosti,	▪nezáujem o rozvoj obce zo strany obyvateľstva,
▪rekonštrukcia verejných budov (zdravotné stredisko, základná škola),	▪strata pokojného života v obci,
▪vybudovanie centrálneho námestia obce,	▪nízky podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva,

Príležitosti	Ohrozenia
▪ďalší rozvoj cykloturistiky,	▪zníženie aktivity života obyvateľstva,
▪rozvoj a prezentácia remesiel,	▪narušenie medziľudských vzťahov,
▪vybudovanie zábavného centra,	▪nedostatočná infraštruktúra,
▪organizovanie kultúrnych podujatí,	▪neadekvátne využívanie termálnych vôd,
▪výstavba nových obytných zón,	▪nedostatok financií,
▪obnova bytového a domového fondu,	▪nedostatočná spolupráca v obci,
▪vytvorenie podmienok pre mladé obyvateľstvo,	▪legislatívne obmedzenia,
▪dobudovanie dopravnej infraštruktúry (chodníky a pešie zóny),	▪podnikatelia nezdieľajúci s obcou profit.
▪výstavba nájomných bytov,	
▪zlepšenie stavu technickej infraštruktúry,	
▪dobudovanie kanalizácie,	
▪budovanie parkov a výsadba zelene,	
▪zlepšenie stavu životného prostredia (likvidácia skládok, celková úprava obce).	

1.5 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Na základe predchádzajúcej SWOT analýzy je možné poukázať na to, že v rámci obce sa vyskytujú viaceré problémy, ktoré je potrebné v budúcnosti riešiť. Jednotlivé problémy však vykazujú rozličnú mieru vážnosti a priority v riešení. Na stanovenie kľúčových problémov, ktoré existujú v obci, je použitá metóda „stromu problémov“. Pri použití tejto metódy sa vytvorí schéma pripomínajúca zloženie stromu, ktorý sa skladá z príčin (korene stromu), problémov (kmeň stromu) a následkov (koruna stromu). Strom problémov sa následne použije v strategickej časti, pri formulovaní strategického plánu so zámerom efektívneho riešenia príčin problémov, aby sa neskôr nemuseli riešiť následky problémov.

Za prioritné boli v obci stanovené tri problémy – nedostatočne dobudovaná sociálna infraštruktúra, nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra, ohrozená kvalita životného prostredia.

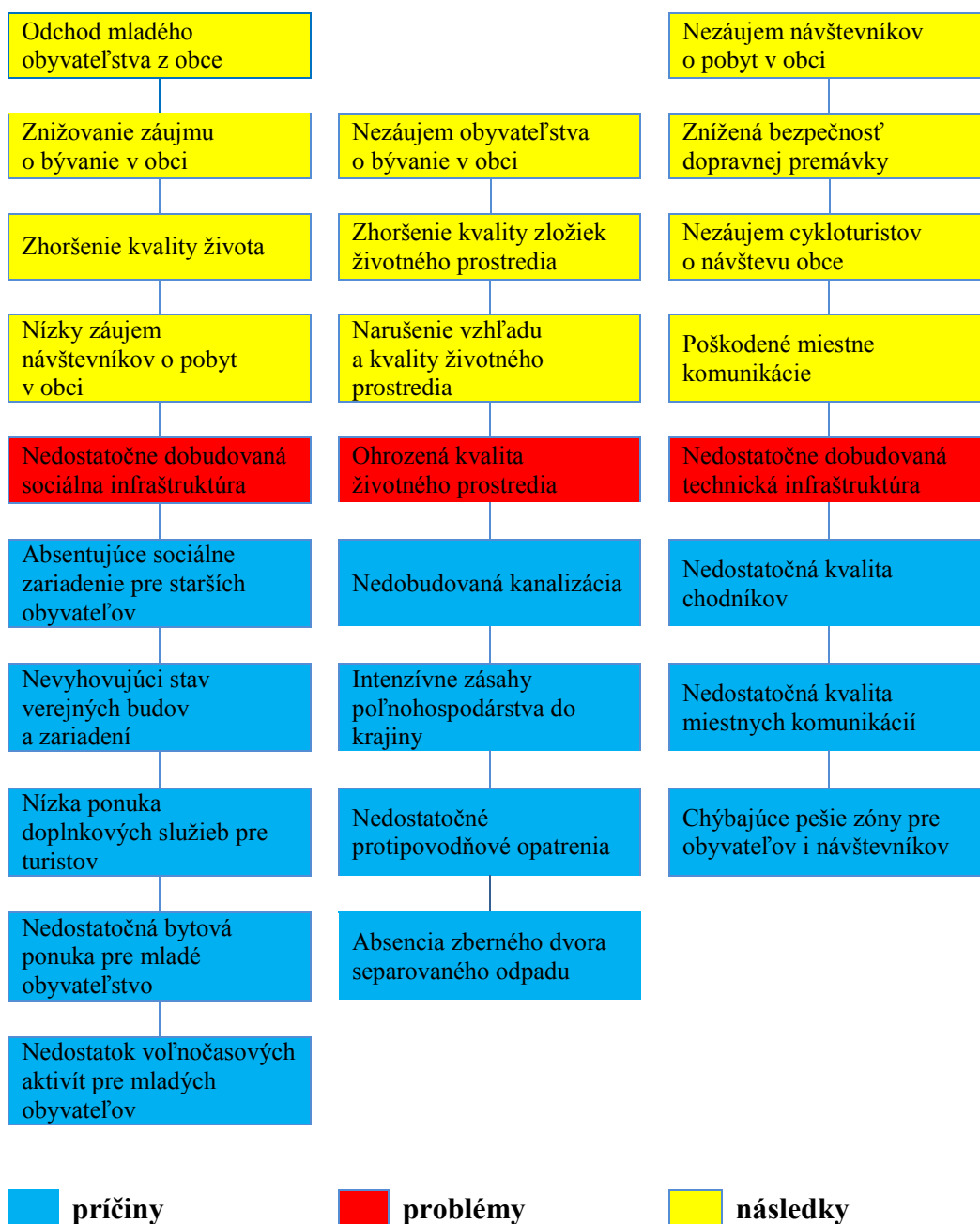
Nedostatočne dobudovaná a rozvinutá sociálna infraštruktúra súvisí najmä s možnosťami skvalitnenia poskytovanej školskej starostlivosti a dobudovaním zariadení sociálnej starostlivosti. Intenzívnejšiu podporu by si vyžadovali aj vhodné a ekonomicky výhodné bytové možnosti pre mladé obyvateľstvo, ktoré by tak zabránili jeho odchodu z obce. Súčasťou sociálnej infraštruktúry je aj nepostačujúca ponuka služieb najmä pre prichádzajúcich turistov a návštevníkov. Neriešenie súčasnej situácie sa môže v budúcnosti negatívne odraziť na kvalite života obyvateľstva a v celkovom záujme o bývanie v obci. Rovnako hrozí aj strata záujmu zo strany návštevníkov mikroregiónu ako potenciálnych účastníkov cestovného ruchu.

Nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra sa týka nedostatočnej kvality miestnych komunikácií a chodníkov, ktorých charakter výrazne ovplyvňuje dopravnú bezpečnosť v obci. Podstatnou sa stáva aj budovanie peších zón, ktoré sa stávajú nevyhnutnosťou pri vysokej návštevnosti v obci. Následkom neriešenia tohto problému hrozí v obci zníženie bezpečnosti cestnej premávky a poškodenie miestnych komunikácií.

Ohrozená kvalita životného prostredia súvisí predovšetkým s intenzívnou poľnohospodárskou výrobou ale aj s nedobudovanou environmentálnou infraštruktúrou v podobe kanalizácie. Problémom územia sú aj hroziace povodne a s nimi súvisiace

nedostatočné zabezpečenie. Neriešenie situácie sa môže v budúcnosti odraziť na zhoršení kvality jednotlivých zložiek životného prostredia, najmä však vody a pôdy.

Strom problémov obce Podhájska



2 STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť dokumentu obsahuje víziu strategického rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, určuje globálne a špecifické ciele rozvoja obce prostredníctvom jednotlivých opatrení a príslušných projektov a aktivít s rešpektovaním princípov regionálnej politiky a s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia.

2.1 VÍZIA OBCE

Obec Podhájska je prítiažlivá nielen pre svojich obyvateľov, ale aj pre návštevníkov v podobe upravenej, čistej a zaujímavej lokality pre bývanie a trávenie voľného času. Je to obec s komplexne vybudovanou infraštruktúrou a kvalitným životným prostredím umožňujúcim rozvoj cestovného ruchu v zmysle zásad udržateľného rozvoja, obec s profesionálnou správou.

Na dosiahnutie vízie bude obec Podhájska podporovať:

- rozvoj a skvalitnenie potrebnej infraštruktúry,
- rozvoj cestovného ruchu,
- zvyšovanie kvality života obyvateľov,
- vytváranie bezpečného a stabilného prostredia,
- zachovanie zdravého životného prostredia v zmysle zásad udržateľného rozvoja,
- profesionalizáciu svojej správy a intenzívnejšiu spoluprácu s miestnym obyvateľstvom.

2.2 PRIORITNÉ OBLASTI, GLOBÁLNE A ŠPECIFICKÉ CIELE ROZVOJA OBCE

Uskutočniteľnosť strategických cieľov obce, ktoré sú bližšie špecifikované prostredníctvom prioritných oblastí, globálnych a špecifických cieľov, ako aj príslušných opatrení, vychádzajúcich z miestnych podmienok, závisia od troch faktorov:

- do akej miery bude obec schopná využívať vlastné zdroje ako aj možnosti vonkajších zdrojov,
- od udržateľnosti navrhovaných a uskutočnených opatrení,
- od stupňa ich podpory získaných od všetkých záujmových skupín v obci.

V zmysle predchádzajúcich analýz ako aj názorov anketovaných obyvateľov a podnikateľov bolo naformulovaných päť dlhodobých globálnych cieľov rozvoja obce, ktoré detailnejšie charakterizujú špecifické ciele a jednotlivé opatrenia (tab. 36).

Tab. 36 - Hierarchia strategických cieľov obce Podhájska

Vizia	„Obec Podhájska je príťažlivá nielen pre svojich obyvateľov ale aj pre návštevníkov v podobe upravenej, čistej a zaujímavej lokality pre bývanie a trávenie voľného času. Je to obec s komplexne vybudovanou infraštruktúrou a kvalitným životným prostredím umožňujúcim rozvoj cestovného ruchu v zmysle zásad udržateľného rozvoja, obec s profesionálnou správou.“									
	1. Prioritná oblasť - Hospodárska					2. Prioritná oblasť - Sociálna		3. Prioritná oblasť - Environmentálna		
Globálne ciele	1. Atraktívna obec pre podnikanie		2. Kvalitná technická infraštruktúra		3. Rozvoj cestovného ruchu		4. Kvalitná sociálna infraštruktúra		5. Kvalitné životné prostredie	
	Špecifické ciele									
	1.1 Podpora miestnych podnikateľských aktivít	1.2 Posilnenie tradičného podnikania na vidieku s podporou miestnych tradícií a remesiel	2.1 Dobudovanie technickej infraštruktúry	2.2 Budovanie cyklistickej infraštruktúry	3.1 Zvýšenie ponuky služieb pre potreby cestovného ruchu	3.2 Podpora rozvoja vidieckeho turizmu	4.1 Rekonštrukcia a dobudovanie sociálnej infraštruktúry	5.1 Rozvoj environmentálnej infraštruktúry	5.2 Vytváranie protipovodňových opatrení	5.3 Revitalizácia verejných plôch

Zdroj: spracované autormi, 2015

Globálny cieľ 1 – Atraktívna obec pre podnikanie

Zameranie daného cieľa súvisí s posilnením ekonomiky obce zvýšením konkurencieschopnosti existujúcich podnikov ako aj v podpore ďalšej podnikateľskej činnosti najmä v oblasti malého a stredného podnikania. V súlade s vyššími dokumentmi regionálneho rozvoja je dôraz kladený najmä na lepšie využívanie existujúcich faktorov ekonomického rastu a tvorbu nových poznatkov založených na trvalo udržateľnom ekonomickom raste územia. Preferovaná je podpora miestnych podnikateľských aktivít vo všetkých sférach ekonomických činností s dôrazom na tradičné vidiecke aktivity. V obci je cieľ bližšie zameraný na rozvoj podnikateľských aktivít a posilnenie ekonomiky obce prostredníctvom dvoch špecifických cieľov:

- podpora miestnych podnikateľských aktivít,
- posilnenie tradičného podnikania na vidieku s podporou miestnych tradícií a remesiel.

Globálny cieľ 2 – Kvalitná technická infraštruktúra

Kvalitná technická infraštruktúra je v obci nevyhnutnou podmienkou pre fungujúce hospodárstvo a dostatočnú kvalitu života obyvateľstva. Preto je veľmi dôležité podporovať opatrenia vedúce k zabezpečeniu kvalitnej a funkčnej technickej infraštruktúry najmä zlepšením dopravnej dostupnosti ako aj skvalitnením miestnych komunikácií, chodníkov a dopravných priestorov, ktoré sa tak stanú prínosom pre ekonomický rozvoj obce. Podstatná je podpora dobudovania cykloturistických trás, ktoré sú zaujímavé nielen pre miestne obyvateľstvo ale aj pre návštevníkov obce či mikroregiónu Termál. V rámci globálneho cieľa sú navrhované špecifické ciele, ktoré sú zamerané na dobudovanie a skvalitnenie technickej infraštruktúry:

- dobudovanie technickej infraštruktúry,
- budovanie cyklistickej infraštruktúry.

Globálny cieľ 3 – Rozvoj cestovného ruchu

Cestovný ruch predstavuje najvýznamnejšie odvetvie hospodárstva v obci. Pre jeho zachovanie a ďalší rozvoj je potrebné stabilizovať jeho postavenie a zároveň vytvárať predpoklady pre jeho efektívny a dlhodobý rozvoj. Dobudovaním príslušnej sociálnej infraštruktúry so zameraním sa na potreby cestovného ruchu môže obec ponúknuť ešte atraktívnejšie a zaujímavejšie prostredie na trávenie dovolenkových aktivít. Na splnenie tohto cieľa si obec vytyčuje dva špecifické ciele:

- zvýšenie ponuky služieb pre potreby cestovného ruchu,
- podporu rozvoja vidieckeho turizmu.

Globálny cieľ 4 – Kvalitná sociálna infraštruktúra

Kvalita sociálnej infraštruktúry je vo vidieckych sídlach všeobecne považovaná za jeden z najvýznamnejších faktorov pre udržanie obyvateľstva na vidieku. Preto je veľmi dôležité podporovať opatrenia vedúce k zabezpečeniu základných sociálnych služieb, sociálnej infraštruktúry, ako i opatrenia vedúce k obnove a ochrane vidieckej architektúry a krajinného rázu. Obsahovo sa cieľ zameriava na zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry prostredníctvom napr. rekonštrukcie objektov, zvýšenia ich štandardu a obnovou ich zariadení. Špecifickým cieľom je skvalitnenie sociálnej infraštruktúry prostredníctvom aktivít, ktorých výsledkom bude:

- rekonštrukcia a dobudovanie sociálnej infraštruktúry.

Globálny cieľ 5 – Kvalitné životné prostredie

Dlhodobé narušovanie prírodných zdrojov, znečisťovanie jednotlivých zložiek životného prostredia, nedomyšlené zásahy do krajiny, nedostatočná infraštruktúra a iné javy sa podieľajú na kvalite životného prostredia, pričom môžu spôsobovať nie len jeho zhoršený stav ale negatívne ovplyvňujú aj ľudské zdravie a ekonomiku obce. Medzi najväčšie nedostatky patrí v obci nedobudovaná environmentálna infraštruktúra v podobe kanalizácie.

Zámerom stanoveného cieľa je celkové skvalitnenie životného prostredia, jeho ochrana, zachovanie prírodného dedičstva a ochrana biodiverzity v rámci princípov trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom troch navrhovaných špecifických cieľov:

- rozvoj environmentálnej infraštruktúry,
- vytváranie protipovodňových opatrení,
- revitalizácia verejných plôch.

Podrobnejšia charakteristika opatrení a projektov podporujúcich špecifické ciele rozvoja obce je uvedená v tab. 37.

Z uvedeného prehľadu špecifických cieľov podporujúcich globálne ciele je zrejma preferencia skvalitňovania podmienok života v obci predovšetkým dobudovaním infraštruktúry. Ostatné opatrenia predstavujú identifikovaný priestor pre ďalšie postupné rozširovanie aktivít obce so zameraním na cestovný ruch.

3 PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová (plánovacia) časť dokumentu obsahuje predovšetkým zoznam opatrení a aktivít, ktoré slúžia na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce. Poskytuje odpoveď na otázku, ako obec zabezpečí realizáciu svojej vízie a strategických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike.

3.1 AKČNÝ PLÁN OPATRENÍ A PROJEKTOV OBCE NA ROKY 2014 – 2020

Zmyslom a aj výsledkom úspešného strategického plánovania regionálneho rozvoja obce je realizácia akčného plánu projektov (tab. 37). Ide o plán, ktorý definuje jednotlivé kroky pri plnení PHSR obce s ohľadom na jej momentálne finančné, personálne a technické kapacity a naliehavosť navrhnutých aktivít. Akčný plán na roky 2014 – 2020 obsahuje zoznam najdôležitejších opatrení na dané obdobie a ich špecifikáciu prostredníctvom projektov.

Tab. 37 - Akčný plán opatrení a projektov obce Podhájska na roky 2014 – 2020

Opatrenie	Projekt	Prioritná oblasť
1.1.1 Podpora a zvýhodňovanie miestnych podnikateľských aktivít vo všetkých sférach ekonomických činností	1.1.1.1 Podpora miestnych podnikateľských aktivít	Hospodárska - podnikateľské aktivity
1.2.1 Posilnenie tradičného podnikania s podporou miestnych tradícií a remesiel	1.2.1.1 Podpora miestnych tradícií a remesiel	Hospodárska - podnikateľské aktivity
2.1.1 Dobudovanie technickej infraštruktúry	2.1.1.1 Výstavba peších zón (vedľa Trávnického potoka a potoka Liska)	Hospodárska - technická infraštruktúra
	2.1.1.2 Vybudovanie centrálneho námestia obce	Hospodárska - technická infraštruktúra
	2.1.1.3 Rekonštrukcia komunikácií Hlboká a Sv. Jána	Hospodárska - technická infraštruktúra
	2.1.1.4 Rekonštrukcia cesty Za humnami	Hospodárska - technická infraštruktúra
2.2.1 Podpora cyklistickej dopravy	2.2.1.1 Dobudovanie cyklistických trás	Hospodárska - technická infraštruktúra
3.1.1 Zvýšenie ponuky služieb cestovného ruchu	3.1.1.1 Vytvorenie nových služieb pre potreby cestovného ruchu	Hospodárska - cestovný ruch
3.2.1 Podpora vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky	3.2.1.1 Podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky	Hospodárska - cestovný ruch
4.1.1 Rekonštrukcia školských zariadení	4.1.1.1 Rekonštrukcia základnej školy	Sociálna - sociálna infraštruktúra
4.1.2 Rekonštrukcia zdravotníckych zariadení	4.1.2.1 Rekonštrukcia zdravotného strediska	Sociálna - sociálna infraštruktúra
5.1.1 Rozvoj a dobudovanie environmentálnej infraštruktúry	5.1.1.1 Dobudovanie kanalizácie	Environmentálna - environmentálna infraštruktúra
	5.1.1.2 Rekonštrukcia ČOV	Environmentálna - environmentálna infraštruktúra
5.2.1 Vytváranie protipovodňových opatrení	5.2.1.1 Vybudovanie protipovodňových opatrení	Environmentálna - ochrana územia
5.3.1 Revitalizácia verejných plôch	5.3.1.1 Dobudovanie parkov a výsadba stromov	Environmentálna - revitalizácia územia

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015, *spracované autormi*

3.2 SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOSAHOV

Podstatnou zložkou programovej časti je aj súbor ukazovateľov navrhovaných opatrení a projektov (tab. 38 až 40). Ukazovatele sú v základe rozdelené do troch skupín - výstupy, výsledky a vplyvy. Ukazovatele výstupov zahŕňajú práce, tovary a služby, ktoré budú financované počas realizácie aktivít projektu. Vyjadrené sú z finančného a vecného hľadiska. Ukazovatele výsledku predstavujú bezprostredný efekt realizácie aktivít projektu, ktorý slúži cieľovej skupine alebo sa jedná o služby poskytnuté cieľovej skupine. Ukazovatele dopadov vyjadrujú dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu, ktorý však realizátor projektu nemôže ovplyvniť.

Tab. 38 - Zoznam ukazovateľov projektov obce Podhájska na roky 2014 – 2020 v hospodárskej oblasti

Typ ukazovateľ'a	Ukazovateľ	Definícia	Informačný zdroj /odkaz	Merná jednotka	Východis- ková hodnota	Cieľová hodnota/rok	
					Rok 2015	Rok 2017	Rok 2020
PRIORITNÁ OBLASŤ - Hospodárska							
Projekt 2.1.1.1 Výstavba peších zón (vedľa Trávnického potoka a potoka Liska)							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	70 000
	Výsledok	Vystavané pešie zóny	OcÚ	km	0	0	1,2
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	počet	0	0	1
Projekt 2.1.1.2 Vybudovanie centrálneho námestia obce							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	120 000
	Výsledok	Vybudované centrálne námestie	OcÚ	plocha v km ²	0	0	0,7
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	počet	0	0	1
Projekt 2.1.1.3 Rekonštrukcia komunikácií Hlboká a Sv. Jána							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	400 000
	Výsledok	Zrekonštruovaná komunikácia	OcÚ	dĺžka v km	0	0	0,8
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	počet	0	0	1
Projekt 2.1.1.4 Rekonštrukcia cesty Za humnami							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	150 000
	Výsledok	Zrekonštruovaná komunikácia	OcÚ	dĺžka v km	0	0	0,6
	Dopad	Zrealizované projekty technickej infraštruktúry	OcÚ	počet	0	0	1

Zdroj: Obecný úrad Podhájska 2015, *spracované autormi*

Tab. 39 - Zoznam ukazovateľov projektov a aktivít obce Podhájska na roky 2014 - 2020 v sociálnej oblasti

Typ ukazovateľ'a	Ukazovateľ	Definícia	Informačný zdroj /odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/rok	
					Rok 2015	Rok 2017	Rok 2020
PRIORITNÁ OBLASŤ - Sociálna							
Projekt 4.1.1.1 Rekonštrukcia základnej školy							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	40 000	0	0
	Výsledok	Zrekonštruovaná základná škola	OcÚ	počet	1	0	0
	Dopad	Zrealizované projekty sociálnej infraštruktúry	OcÚ	počet	1	0	0
Projekt 4.1.2.1 Rekonštrukcia zdravotného strediska							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	150 000	0
	Výsledok	Zrekonštruované zdravotnícke zariadenie	OcÚ	počet	0	1	0
	Dopad	Zrealizované projekty sociálnej infraštruktúry	OcÚ	počet	0	1	0

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015, *spracované autormi*

Tab. 40 - Zoznam ukazovateľov projektov a aktivít obce Podhájska na roky 2014 - 2020 v environmentálnej oblasti

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Definícia	Informačný zdroj /odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota/rok	
					Rok 2015	Rok 2017	Rok 2020
PRIORITNÁ OBLASŤ - Environmentálna							
Projekt 5.1.1.2 Rekonštrukcia ČOV							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	250 000
	Výsledok	Zrekonštruovaná ČOV	OcÚ	počet	0	0	1
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúry	Štatistický úrad SR	počet	0	1	1
Projekt 5.3.1.1 Dobudovanie parkov a výsadba stromov							
Hlavné ukazovatele	Výstup	Náklady na realizáciu	OcÚ	EUR	0	0	40 000
	Výsledok	Dobudované parky a vysadené stromy	OcÚ	plocha počet	0	0	250
	Dopad	Zrealizované projekty environmentálnej infraštruktúr	Štatistický úrad SR	počet	0	1	1

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015, *spracované autormi*

3.3 SÚHRNNÝ PREHĽAD PROJEKTOVÝCH ZÁMEROV OBCE PODHÁJSKA NA ROKY 2014 – 2020

Vytýčené ciele budú v stratégii rozvoja obce realizované prostredníctvom projektov a preto je nutné stanoviť si konkrétne aktivity, ktoré napomôžu ich realizácii. Súhrnný prehľad projektov obce Podhájska na roky 2014 – 2020 (tab. 41) tak obsahuje oproti akčnému plánu opatrení a projektov už iba prioritne obcou naplánované projekty.

Tab. 41 - Súhrnný prehľad projektov obce Podhájska na roky 2014 - 2020

Názov projektu	Garant	predpokladaný rok realizácie	predpokladané náklady (v EUR)	Štruktúra predpokladaných zdrojov financovania (v EUR)				
				EU	ŠR	VÚC	obec	súkromné
Rekonštrukcia základnej školy	Obec Podhájska	2015	40 000				30 000	
Rekonštrukcia zdravotného strediska	Obec Podhájska	2016	150 000				20 000	
Rekonštrukcia komunikácií Hlboká a Sv. Jána	Obec Podhájska	2017	400 000				30 000	
Dobudovanie parkov a výsadba stromov	Obec Podhájska	2018	40 000				10 000	
Rekonštrukcia ČOV	Obec Podhájska	2018	250 000				50 000	
Rekonštrukcia cesty Za humnami	Obec Podhájska	2018	150000				20000	
Výstavba peších zón vedľa Trávnického potoka a potoka Liska	Obec Podhájska	2019	70 000				10 000	
Vybudovanie centrálného námestia obce	Obec Podhájska	2020	120 000				20 000	

Zdroj: Obecný úrad Podhájska, 2015

4 REALIZAČNÁ ČASŤ

Vypracovaním a schválením výsledného dokumentu proces strategického plánovania nekončí. PHSR je dokument živý, otvorený, reagujúci na zmeny. Proces plánovania však vyžaduje aj potrebu priebežného vyhodnocovania procesu realizácie aktivít, resp. jeho monitorovanie. Monitorovanie je nevyhnutné, pretože zaisťuje vykonanie akcií a udržanie úsilia na dosiahnutie cieľov tým, že uskutočňuje opatrenia na prispôsobenie sa prípadným zmenám v dostupných alebo požadovaných zdrojoch, prípadne zmenám prostredia ako takého. Akčný plán opatrení rozvoja obce je preto potrebné každoročne aktualizovať.

Definovanie konkrétnych projektov je len prvým krokom, prostredníctvom ktorého možno posunúť stratégiu bližšie k realizácii. V ďalšej fáze je potrebné vytvoriť organizačné štruktúry, ktoré budú zabezpečovať realizáciu cieľov. Preto treba zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu a delegovať na ňu túto úlohu. Pracovná skupina by mala vyvíjať činnosť v úzkej väzbe na obecné zastupiteľstvo a na jeho odborné komisie. Podstatou jej činnosti bude podnikáť kroky smerujúce k realizácii projektov, pripravovať projekty a koordinovať aktivity účastníkov rozvojového procesu. Vzhľadom k skutočnosti, že garantom väčšiny projektov je obec, možno predpokladať personálne prekrývanie činností administratívnych štruktúr miestnej samosprávy s poslancami a pracovnou skupinou.

Pracovná skupina pre implementáciu by okrem úlohy „transformovať strategickú víziu a ciele na skutočnosť“ mala plniť aj monitorovaciu úlohu. Jej náplňou bude sledovať zmeny v smerovaní vývoja obce, zmeny vonkajších podmienok rozvoja, ako aj nové požiadavky obyvateľov a ďalších cieľových skupín (návštevníkov, podnikateľov). Na základe zistených skutočností je potrebné uskutočniť revíziu aktuálnosti strategických cieľov, čo môže viesť k ich prípadnému prehodnoteniu. Obdobne by sa mal aktualizovať aj zásobník projektov - úspešne zavŕšené projekty by mali byť priebežne nahradzované novými projektmi, podporujúcimi kontinuitu v dosahovaní stanovených cieľov. Špeciálnym nástrojom pre uskutočňovanie monitoringu sú kvantitatívne indikátory úspešnosti projektu, ktoré pomôžu odpovedať na otázku „či sa darí dosahovať to, čo sme si stanovili, či postupujeme správnym smerom“.

Pracovná skupina pre implementáciu a monitoring by sa mala schádzať na spoločných stretnutiach aspoň raz za rok. Na stretnutí by sa zhodnotilo plnenie plánu, doterajší postup realizácie a prediskutovali a odsúhlasili zmeny v pláne.

Odporúčané zloženie pracovnej skupiny:

- starosta obce,
- odborné komisie pri obecnom zastupiteľstve,
- podnikateľské subjekty,
- zainteresovaní obyvatelia (ktorí deklarovali záujem participovať v skupine),
- predstavitelia subjektov spolupracujúcich na realizácii aktivít/projektov.

Odporúča sa tiež pre každý kalendárny rok, vo väzbe na zasadnutie pracovnej skupiny, pripraviť na báze akčných plánov aj operatívne plány, ktoré by podrobne definovali úlohy a kroky pri realizácii jednotlivých projektov v danom roku. To je obzvlášť vhodné v prípade viacročných projektov.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce bude po schválení jeho znenia v obecnom zastupiteľstve zverejnený na internetovej stránke obce a v tlačenej forme verejne prístupný aj na obecnom úrade.

5 FINANČNÁ ČASŤ

Realizáciu opatrení a aktivít predstavujú finančne náročné projekty (tab. 41), preto je dôležité identifikovať finančné zdroje, ktoré umožnia ich realizáciu. Finančné prostriedky potrebné na realizáciu projektov, tak ako boli definované v PHSR obce Podhájska, budú v pochádzať z týchto zdrojov:

1. verejné zdroje - rozpočet obce,
2. ostatné verejné zdroje,
3. súkromné zdroje,
4. Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF).

Verejné zdroje – rozpočet obce

Rozpočet obce je základným zdrojom financovania jej aktivít. Keďže výška voľných finančných prostriedkov obce je limitovaná, je preto vhodné prostriedky obecného rozpočtu použiť najmä na:

- zabezpečenie prípravy projektov – projektová dokumentácia a príprava žiadostí na čerpanie eurofondov,
- spolufinancovanie projektov – spoluúčasť obce je minimálne 5 %,
- financovanie bežných aktivít – neinvestičné aktivity v oblasti služieb občanom a spoločenského života v nej.

Z analýzy rozpočtovej situácie obce vyplýva, že jej finančné zdroje neumožňujú uhrádzať plánované investície a preto bude dôležité získanie finančných prostriedkov z externých zdrojov. Je potrebné počítať aj s variantom zamietnutia žiadosti o finančný príspevok. V takom prípade bude potrebné určiť náhradné zdroje financovania. Niektoré projekty bude možné realizovať v redukovanom rozsahu alebo na etapy (rozložené na dlhšie časové úseky) z obecného rozpočtu. V prípade iných projektov, najmä takých, ktoré sú schopné generovať zisky, prichádza do úvahy spoluúčasť súkromného sektora alebo využitie bankových úverových produktov.

Ostatné verejné zdroje

Mestá a obce majú obmedzené možnosti získavania grantov zo štátneho rozpočtu na rozvojové aktivity. Nenávratný finančný príspevok pre investičné projekty – výstavba obecných nájomných bytov je možné získať z Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja a to do výšky 30 % celkových nákladov. Na prefinancovanie ostatných nákladov je možné získať od ŠFRB úver s úročením 1 % a s dobou splatnosti 30 rokov. Dôležitú úlohu pri realizácii environmentálnej infraštruktúry plní Environmentálny fond.

Súkromné zdroje

Súkromné prostriedky predstavujú najjednoduchšiu formu investovania, nakoľko ich použitie závisí výlučne od rozhodnutia ich vlastníka. Pri investovaní súkromných zdrojov investor primárne hľadá zisk. Ich význam pre regionálny rozvoj spočíva v tom, že obvykle prinášajú nové pracovné miesta, skvalitňujú služby pre návštevníkov obce i pre miestnych obyvateľov.

Investovanie súkromných prostriedkov do neziskových aktivít je zatiaľ zriedkavé. Rovnako ako v zahraničí, častejšie je realizované investovanie na báze Joint Ventures – t.j. vytvárajú sa podniky so spoločným kapitálovým vkladom verejného subjektu (miestnej samosprávy) a súkromnej spoločnosti.

Vzhľadom k obmedzenej investičnej sile ekonomických subjektov pôsobiacich v obci bude potrebné zamerať pozornosť najmä na externé subjekty a aktívne vyhľadávať potenciálnych investorov.

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)

Po vstupe SR do Európskej únie sa otvorili ďalšie možnosti získania finančných prostriedkov. Európska regionálna politika si kladie za cieľ vyrovnávanie rozdielov medzi regiónmi v zmysle finančnej solidarity. Aby SR mohla v čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, bola vypracovaná Partnerská dohoda SR 2014 – 2020, pričom čerpanie finančných zdrojov sa v aktuálnom programovom období bude realizovať prostredníctvom nasledovných operačných programov:

1. Integrovaná infraštruktúra,
2. Ľudské zdroje,
3. Integrovaný regionálny operačný program,
4. Kvalita životného prostredia,
5. Výskum a inovácie,
6. Efektívna verejná správa,
7. Technická pomoc,
8. Program rozvoja vidieka,
9. Rybné hospodárstvo.

Nové programové obdobie 2014 - 2020 prináša zmeny v celkovej alokácii finančných prostriedkov, ako aj zmeny prioritných smerov podpory. Preto bude na základe operačných programov nového programového obdobia potrebné overiť a následne aktualizovať možnosti financovania projektov obsiahnutých v tomto dokumente.

6 ZÁVER

Získanie finančnej podpory z verejných zdrojov (európskych, štátnych alebo regionálnych) si v súčasnosti vyžaduje existenciu spracovanej rozvojovej stratégie - republikovej, regionálnej, subregionálnej i lokálnej. Vyžaduje to aj Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, resp. jeho novela Zákon č. 309/2014 Z. z. Podľa tohto zákona majú mať obce (združenia obcí, mikroregióny) schválený program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR), ktorý by mal byť v súlade s rozvojovým dokumentom vyššej hierarchickej úrovne.

Príprava PHSR je pomerne zložitá cesta, ktorá si vyžaduje určitú vopred stanovenú postupnosť krokov, ktoré na seba logicky nadväzujú. Cieľom PHSR nie je vyriešiť všetky problémy, ktoré sa v obci vyskytujú, ale načrtnúť smer, ktorý vytvorí vhodné podmienky pre ich riešenie. Cieľom je vytvoriť programový dokument pre podporu rozvoja obce Podhájska aktivizáciou a koordináciou všetkých ekonomických, kultúrnych a spoločenských subjektov tak, aby bol maximálne využitý potenciál územia na dosiahnutie ekonomickej, kultúrnej a spoločenskej prosperity celej obce pri akceptovaní princípov udržateľného rozvoja.

Spracovaný dokument PHSR predstavuje súčasný stav i perspektívy rozvoja obce, ktorá sa snaží zlepšiť životné podmienky svojich občanov i uspokojiť nároky návštevníkov.

Najväčšou devízou obce sú však jeho obyvatelia, ktorí z veľkej časti majú o život vo svojej obci záujem a na jej rozvoji sú ochotní participovať.

Hlavným cieľom PHSR obce je zlepšiť kvalitu života jeho občanov, vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a presadzovať koncept udržateľného rozvoja obce.

Preto vyjadrujeme presvedčenie, že v spolupráci s vedením obce sa obyvateľom tohto územia v ich snahe zlepšiť si životné podmienky aj vďaka získavaniu finančných prostriedkov z verejných i neverejných zdrojov bude len dariť.

7 LITERATÚRA

1. Aktualizácia Národnej stratégie regionálneho rozvoja. 2014. <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=93254>
2. BEISS, 2015. <http://www.beiss.sk/>
3. Bohuš, P., Klinda, J. a kol. 2010a. Regióny environmentálnej kvality. Mierka 1 : 500 000. In : Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky (III. aktualizované a rozšírené vydanie. Bohuš, P., Klinda, J. red.). Bratislava : MŽP SR, Košice : SAŽP. 2010. s. 101. ISBN 978-80-88503-00-1
4. Bohuš, P., Klinda, J. a kol. 2010b. Stupeň environmentálnej kvality územia. Mierka 1 : 500 000. In : Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky (III. aktualizované a rozšírené vydanie. Bohuš, P., Klinda, J. red.). Bratislava : MŽP SR, Košice : SAŽP. 2010. s. 96. ISBN 978-80-88503-00-1
5. Čepelák, J. 1980. Živočíšne regióny. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 93.
6. Čurlík, J., Šály, R. 2002. Zrinitosť pôdy. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 110-111. ISBN 80-88833-27-2
7. Dubcová, A., Kramáreková, H., Oremusová, D. 2003. Výskum vidieckej krajiny mikroregiónu Termál. In: Vidiek - šanca pre rozvoj IV. Súčasné problémy rozvoja vidieckeho priestoru. Nitra : SPU v Nitre, 2003, s. 74-79. ISBN 80-8069-269-6
8. Dubcová, D., Kramáreková, H., Oremusová, D. 2007. PHSR združenia obcí Termál na roky 2007 – 2013. 2007, 94 s.
9. Dubcová, D., Kramáreková, H., Oremusová, D. 2007. PHSR obce Podhájska. 2007, 43 s.
10. Encyklopédia Slovenska. 1980. Zväzok I.-VI. Encyklopedický ústav SAV – Veda Bratislava.
11. Futák, J. 1980. Fytogeografické členenie. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 88.
12. Heidema, E. a kol. 2007. Stratégia integrovaného rozvoja mikroregiónu Termál. VVMZ s.r.o., 2007, 41 s.
13. <http://datacube.statistics.sk/SODB/TM1WebLogin.aspx>
14. <http://mapserver.geology.sk/hydrogeol/>
15. <http://mapserver.geology.sk/hydrochem/>
16. <http://www.podnemapy.sk/bpej/viewer.htm?activelayer=2&layers=001>
17. <http://uzemia.enviroportal.sk/>
18. Interné materiály obce Podhájska, 2015.
19. Jurko, A. 1972. Druhotná vegetácia. In: Lukniš, M. a i. Slovensko 2: Príroda. Bratislava: Obzor, 1972, s. 574.
20. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) v znení KURS 2011. <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=124582>.
21. Komunitný plán sociálnych služieb obce Podhájska 2010-2013. 2009
22. Lapin, M. a i. 2002. Klimatické oblasti. Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 95. ISBN 80-88833-27-2
23. Maglocký, Š., 2002. Potenciálna prirodzená vegetácia. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 114-115. ISBN 80-88833-27-2

24. Malík, P., Švasta, J. 2002. Hlavné hydrogeologické regióny. Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica : SAŽP, 2002, s. 104. ISBN 80-88833-27-2
25. Maťaša, I. a kol. 2005. Územný plán obce Podhájska - zmeny a doplnky. <http://www.obecpodhajska.sk>
26. Mazúr, E., Lukniš, M. 1980. Geomorfologické jednotky. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 54-55
27. Michalko, J. a kol. 1986. Geobotanická mapa ČSSR. Textová a mapová časť. Bratislava : Veda. 163 s.
28. Oremusová, D. 2009. Geografické aspekty regionálneho rozvoja mikroregiónu Termál. Nitra : UKF, 2009. 146 s. ISBN 978-80-8094-559-6
29. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020. <http://www.partnerskadohoda.gov.sk/>
30. Plesník, P. 2002. Fytogeograficko-vegetačné členenie. Mierka 1 : 1 000 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. 1. vyd. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica : SAŽP, 2002, s. 113 ISBN 80-88833-27-2
31. Priehodská, Z., Harčár, J. 1988. Vysvetlivky ku geologickej mape SV časti Podunajskej nížiny. Mierka 1 : 50 000. Bratislava : GÚ DŠ, 1988. 114 s.
32. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja 2008-2015. <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=1666>
33. Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2014 – 2020. <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=1&navID2=1&sID=43&id>
34. Regionálne štúdie nerastných surovín okresu Nové Zámky. 1996. Bratislava : Geologická služba MŽP SR. 180 s.
35. RegDat. 2015. <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>
36. Retrospektívny slovník obcí ČSSR 1850-1970. 1978. Praha : Federálny štatistický úrad, 1978. 94 s.
37. Ružička, M. a i. 1996. Biotopy Slovenska. Bratislava : Ústav krajinnej ekológie SAV, 1996. 192 s. ISBN 80-967527-3-1
38. Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov Slovenska 2001 – definitívne výsledky. 2002. Štatistický úrad SR, Bratislava.
39. Sčítanie obyvateľstva, domov a bytov Slovenska 2011 – definitívne výsledky. 2012. Bratislava : Štatistický úrad SR.
40. Stratégia rozvoja cestovného ruchu Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2006 – 2013. 2006. Nitra : Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja.
41. Šály, R., Šurina, B. 2002. Pôdy. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 106-107. ISBN 80-88833-27-2
42. Šarafin, M. 2005. Územný plán obce Podhájska. Bratislava, 2005. 74 s.
43. Šimo, E., Zaľko, M. 1980. Typ režimu odtoku. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 65.
44. Tarábek, K. 1980. Klimaticko-geografické typy. Mierka 1 : 100 000. In: Atlas SSR. Mazúr, E. red. Bratislava : SAV; SÚGaK, 1980, s. 64.
45. Tremboš, P., Minár, J. 2002. Morfologicko-morfometrické typy reliéfu. Mierka 1 : 500 000. In: Atlas krajiny Slovenskej republiky. Bratislava : MŽP SR, Banská Bystrica SAŽP, 2002. s. 90-91. ISBN 80-88833-27-2
46. Vass, D., 1988. Vysvetlivky k mape Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR. Mierka 1 : 500 000. Bratislava : GÚ DŠ, 1988. 65 s.
47. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Nové Zámky, 2015.

48. Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja. 1998. Bratislava : Krajský úrad Nitra – Aurex, s.r.o., 428 s.
49. Územný plán VÚC Nitrianskeho kraja. 1995. Bratislava : AUREX, 1995. 234 s.
<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=177>
50. Vass, D. a kol. 1988. Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR, Bratislava : GUDŠ
51. Vass, D. a kol. 1988. Vysvetlivky k mape Regionálne geologické členenie Západných Karpát a severných výbežkov Panónskej panvy na území ČSSR. Mierka 1 : 500 000. Bratislava : GÚ DŠ, 1988. 65 s.
52. Zamkovský, J., red. 2004. PHSR – význam, štruktúra a základné metodické tézy. Poniky : Centrum pre podporu miestneho aktivizmu. 16 s.
53. Zákon č. 309/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.
54. Záväzná časť územného plánu VÚC Nitrianskeho kraja (2012). VZN č.2/2012, ktorým sa vyhlasuje „Záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja“. <http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=177>